АДЩЭ4я438(2Рос=Ады) А 21

АДЫГЭ ОРЭДХЭР

887 918

Application of the Application o

毌

АДЫГЭ ОРЭДХЭР

НАЦИСКАЛЬНАЯ БИБ. ИССЕТА Республика Адыгея

> Майкоп 2009

Адыгэ орэдыхэр зэхэугъоягъэхэу къыдэгъэкІыгъэныр зигукъэкІыри, иунае мылъкукІэ зэшІозыхыгъэри Нэхэе Хьазрэт.

«Бзыур зыіэтырэр ытам, ціыфыр зыіэтырэр мэкъам. Орэдыр лъэпкьым итарихъ, итамыгъ. Тихьакіэщымэ арыкіыжьыгъэ орэдымэ къытфагъэзэжьы сшіоигъу, ахэмэ шіум тыфапіугъ, дахэм тыфалэжьыгъ.

Адыгэхэр зэхахьэхэмэ рыгъозэныхэу, Іэпы-Іэгъу афэхъунэу орэдыхэр дэтыхэу тхылъырэ мэкъэзехьэрэ щыІэхэ сшІоигъуагъ. Ары сигукъэкІ лъапсэ фэхъугъэр.

Мыхэр зэзгъэпэшыныхэмкіэ зишіуагъэ къысэкіыгъэхэ Адыгэ Хэгъэгум кулътурэмкіэ и Министерствэ, Адыгэ телевидением, орэдыусыхэм, орэдыіохэм, зэкіэ сигупшысэ къыздэзыгощыгъэхэм сафэраз»

Нэхэе Хьазрэт

На обложке: «Мелодия». Т. Ката.

Наши контактные телефоны:

(факс) — 8-861-67-94-120 8-861-67-45-414

НАРТ САУСЭРЫКЪУ

Саусэрыкъоу тикъан
Саусэрыкъоу тинэф
Пчымэlуфэр зиlашъу,
Іашъор зиджэнэкокі,
Пчыкіэр зипэlошыгу,
Ешыгуаор зичат,
Пызыкъутыкірэр зипчышъхь.
Зышъхьэр абырамыжъу,
Зынитіур жъогъохэгъуащ,
Уашхъоми къыдерэфый...

(Саусэрыкъо зекіо къызекіыжьым Сэтэнае ащ къэбарэу къыхьыгъэмкіэ еупчіы, Саусэрыкъо апэу Тутарыщэ зэрэјукіагъэр къејуатэ) — Чіылъэр пщэгъэју-пщэгъошъу, Уашъор шъотехьэшъотекі, Арыкъ темэн шіуціэм Шіуціэгъэ макіэр ислъагъу.

Шъо щыз нахь сымыкюу Гу къыслъити сыкъеш!.
Шъэофыжьэу Іэпшъуамбгъу, Губгъэ-тІыбгъэу мэзек!у, Изек!уак!эр гуих.
Пчышъхьэр къысимыпэсэу, Пчык!э дысымк!э къысау.
Нартымэ яжъогъэ пцымыхэр Тэмэпкъык!э сегъажъу.
Быдзыщэ Іэш!оу исшъугъэр Пэбзыджынит!ум къыреф,

Сшъхьэ ыхьынэу сшюшъ зэхъум,

Хъоры-шэрым секіужь:
— Непэ ситхьэумаф,
Непэ симэфэмыші,
Іошъхьэ піалъэ къысэт,
Піалъэм сыкъекіоліэнкіэ
Уашхъор ситхьэмыгъапці...
(Тхъожъые ыцымэ одыджыны ціыкіухэр ахишіэни,
пщэгъуаер тыригъэхьани
Тутарыщэ зэрэтекіощт
шіыкіэр Сэтэнае Саусэрыкьо къырею. Саусэрыкьо
піалъзу къыраты-гъэм
екіуаліэ).

Хьарамы Іуашъхьэр ипіальэу,

Саусэрыкъо ежьагъ. Албэчыкъо Тутарыщэ Зытесыр шыпхъэшэ яй. Пщагъом хэтэу екlуалlи, Одыджыны макъэр пыlvкlэу.

Тхъожъые къызыкъолъэтым, Тутарыщэ иш къыгъащти, Тутарыщэ къэгубжи, Шыжэпкъит!ур хилъэшъу. Шыпхэк!ым ар къыпызи, Ч!ыгум къызытефэм, Саусэрыкъо ечъал!э, Е!эшъ, ышъхьэ къыш!уехы.

НАРТ ПЭТЭРЭЗ

Хъымыщыкъо Пэтэрэз, КІэлэ закъоу зы гоуз, Гоузышъэу зэкіоціылъ. Ныбэм илъэу Зятэ ылъхэр зымыгьэгъу. (Пэтэрэз къызэрэхъоу кушъэ пытэм рагьэгьуалъхьэ). Пэтэрэзыр къызыхапхэм КушъэнатІэр къыхекІыкІ, Кушъэ цакіэр къырекіых, Кушъэпсыхэр къызэпечы, Джэхэшъогум къытелъадэ. (Инэу хъумэ нартхэр ыгъэкіодын ашіошіи. Пэтэрэз пхъуатэм далъхьи псым хадзагь. Ар нарт Іахъомэ псым къыхахыжьи илъэсихэ аlыгъыгъ. Дул-Дул шы шІагьор къырати къатІупщыжьыгъ).

Пэтэрэзыр агъэшэсы. Барс игубгъом къызехьам, Марыкъоми къыщыюкіи.

- Сипщытат, тэ үкъэкlыжырэ?
- Лъэпшъы дэжьы

сыкъэкІыжьы.

Хъымыщыжъыр зысэукіым Сичэтацэу къыіуикіыгъэр Къыпсыхьагъэу къэсэхьыжь.

- Уимаисэ зэ сегьэплъ.
- Симаисэ уезгъэплъын. Чэтацэри къызегъазэм Дул-Дулым сыlуилъэси. Чэтэ lапшъэр къызегъазэм Сишы lазэ сыбгъодахьи, Маисэри къыlэкlэсхи, Хыкъумэрыкым десэфэкlы, Марыкъожъыр щесэлlыхы.

∨ нарт іащэмэз

Нарты исы кlалэмэ кlэны уакъыдешlэ, lащэмэз! Кlэнхэр къашlоохьыхи, кlалэхэр огъэгъа, lащэмэз!

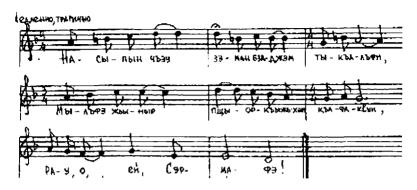
- Ащ фэдизэу уліымэ уятэ зыукіыгъэр о укіыжь! Іащэмэзыр мэгъышъы, ядэжьы къэкіожьа, Іащэмэз! (Іащэмэз ятэ зыукіыгъэмкіэ янэ еупчіы. Ар къызыремыіом мамырысэ стырым тхъустырышіор чіэтэу къырегъэшіы, янэ ыіашъхьэ ащ хеіу, ятэ икъэбархэр къырегъаіо).
  - Сятэ зыукlыгъэр къызысэмыlуатэкlэ, о синан!
  - Піашъхьэ пызгъэстыкіынкіэ, мы Уашхъор сикъани, о синан!
  - Уятэ зыукіыгъэр о Лъэгуцэ Жакіа, Іащэмэз!
  - Тятэ ищэ-Іашэхэр къызысэмыІуатэкіэ, о синан!

Пашъхьэ пызгъэстыкіынкіэ мы Уашхъор сикъани, о синан!

- Уятэ ищэ-lашэхэр пхъотэрышхом дэлъа, lащэмэз! Ашъохэр зыщыплъэмэ машlор къыпкlэнэна, lашэмэз!
- Машіори къыскіанэмэ, псыорым сыхэхьаныба, о синан!

- Сагъындакъыр зэдаплъхьэмэ, пкlыпкъыр зэпикlыныба, laшэмэз!
  - Скіэпкъэри зэпикіымэ пкъэур кіэзгъэіэныба, о синан!
  - Чатэхэр зэдаплъхьэмэ, къичъыни уиукІыныба, Іащэмэз!
- Чатэхэр зэдаслъхьэмэ, сlапшъэ фэгъэзагъи, о синан! Сятэми ифарэхэр къызысэмы!уатэк!э, о синан! Пlашъхьэ пызгъэстык!ынк!э мы Уашхъор сикъани, о синан!
  - Уятэми ифарэхэр фэрэ шэщым итыхи, lащэмэз! Нартым ліышіоу исыхэр ащ къекіоліагъэхи, lащэмэз! Джан-кущэрыхъэу шэщым пэіулъагъэр, lащэмэз! Афыіумыгъэчъэуи ліышіухэр lокіыжьа, lащэмэз! lащэмэзыр макіуи, Джан-кущэрыхъыр къыіуредз! Ятэ ионэжъыхэр фарэми тырелъхьи, lащэмэз! Ятэ ищэ-lашэхэр голъэуи къэшэса, lащэмэз! О Лъэгуцэ Жакіэм дэжъыми къынэса, lащэмэз! Ятэ ылъ ешіэжьыри, ядэжьы къэкіожьы, lащэмэз!

СЭРМАФ

Насыпынчъэу зэман бзаджэм тыкъалъфи, o-o! Мылъфэжьыныр пэчъыхьэжъым къафакlуи, Pay-o-o Сэрмафэ!

Хьакlэу къакlорэм тэ типшъашъэхэр аращэх, о-о Чэщы хъумэ гупшысэным теухы.

Рау-о-о Сэрмафэ!

Шэныбэжъхэм тисабыйхэр аукlых, о-о! Чэщыр хъумэ ягъы макъэ къытэly Pay-о-о Сэрмафэ!

Жъалымагъэу тэ къытахыэр гъунэнчъи, о-о! Тауж къинэрэм янасыпыр текІони. Рау-о-о Сэрмафэ!

8

ИСТАМБЫЛ ИКІЫЖЬ ОРЭД

Истамбыл гъогужъыри зэрэкъощэнащэ, Сикъэщэнэу дахэри чылэм къыдэсынагъэу, О-ооо-ооо, Истамбылым сащэ мыгъори сэ.

Мы сэ сшыпхъу нахьыкіэри зэрэшъхьацбаринэ, Тадэжь зэрэбынэу сэ къыскіэрышіагъэу, О-ооо-ооо, Исбамбылым сащэ мыгъори сэ.

Мы сэ сшынахьыкіэми шыкур зэкіешіэ, Шыкур зэкіэшіагьэу пчъэіупэм іутышъ, О-ооо-ооо, Іапліы тіэкіу къысфэшъушіи сежъугъэжьэжь.

Адыгэжь быракъыри жьыбгъэми зэрехьэ, Тадэжь якъэбархэр хэт мыгьом къысфихьын сэ, О-ооо-ооо, Истамбылым сащэ мыгьори сэ.

АЙДЭМЫРКЪАН ИОРЭД

Чаныхэр зыгъэпхъапхъэу, Ліыхъухэр зыушъхьакіу гущэри зыіапшъа, Зичэтэ Іапшъэхэр Лъэпшъэу тикъаными фефызы.

> Жъыу. О-о-орирара р Орирара, рира, рирарара.

А ищэмрэ ибзэмрэ Аущэджы къаны гущэми Іэ телъа. Шыухэр зэдилъымэ, лъэрытемытэуи къынэсы.

Жъыу.

О маисэр къырихымэ, пыим ыкlыlу гущэри игъогуа, Ижъыгум зихьэкlэ ныбэджэ хабзэуи зеплъхьы.

Жъыу.

Ар нэкl э зытеплъэрэр ор Джэманщэрыкъы гущэми lэкlэкlырэл, Пыим кlэкlыемэ, зыпсэуи хэлъыри хегъэзэ.

Жъыу.

О хагъакІэмэ япщэуи, о пщы Къамболэты гущэри ныбджэгъуи, Ныбджэгъум итхьэкІэ пщы Къамболэтыми сегъапцІи.

Жъыу.

О губгъошхом ипціанэми, о пщы Къамболэты гущэми сырещэ, Сыкъырищэкіы зэ Хъоу кіэтыкуми сыдещэ.

Жъыу.

О сапэ гущэкіэ сыплъэмэ, зятэ сыукіыгъэ гущэри сэлъэгъу, Къэзгъэзэжьыныти, ныбжьырэ хъоными сышіаыіыкі.

Жъыу.

Ор садэлъэхъунти, ора Джэманщэрыкъы гущэри Іэгъуаджи, Садэджэгуныти чъыры чэтэшхори згомылъи.

Жъыу:

Ор щэхэр тырапхъэмэ, о иашъо гъуапэ гущэри имэlуи, Мыр къезышlагъэми шъэгъум итхьэхэр ерэуи!

ХЬАТХ Я КЪОКІАС

Хьатхымэ я Къокlасэ гущэуи, О Къокlэсэжъые гущэри мэшакlуа.

Ора рира орира рира рирара.

Ащ ишэкІо пщыпІэ гущэри,

О Афыпсы кізи гущэми къыщешіа.

Ора рира орира рира рирара.

Ащ ипщыпіэ шіыгьэ гущэри

Шъыхьылым ипщэрыпІэ гущэми щымыкІа.

Ора рира орира рира рирара.

Ар зэрэщымыкіэ гущэри

Дэое пщыхафэ гущэми зэхеха.

Ора рира орира рира рирара.

Ар зэрэзэхехы гущэуи

Байколхэр игъусэ гущэу къэшэса.

Ора рира орира рира рирара.

Хьатхымэ я Къокlасэ гущэри Ичъыгышъхьэ плъапіэ гущэми дэкіуая.

Ора рира орира рира рирара.

Ра зэрэдэкІуае гущэуи

А шіуціэгъэ макіэ гущэри елъэгъуа.

Ора рира орира рира рирара.

«Мы шіуціагьэу слъэгьу гущэрэр Лэучэціы сіоны гущэкіэ сшіобаіу о.

Ора рира орира рира рирара.

Хьэкіэ купыкіэ баіо гущэуи

Дзэкіи ар мэкіаіо гущэуи сэлъэгьуа».

Ора рира орира рира рирара.

Ар бэрэ пэтыны гущэя

Пщымэ анахь хафэр къынэса.

Ора рира орира рира рирара.

Ра къызэрэнэсы гущэуи,

О шыпхырыкІэсы гущэри къеублэ.

Ора рира орира рира рирара.

«Сянэ сыкъызэрелъфы гущэуи

Ра шыпхырыкіэсы гущэри сиджагъуа.

Ора рира орира рира рирара.

Ар зэрэсиджагьо гущэри

Ныбджэгъушюу сиіз гущэми къыздашіа.

Ора рира орира рира рирара.

Шъо шъумэлэкІалІэ гущэмэ

Ра сишэкіо пщыпіэ гущэми шъуеблагьа.

Ора рира орира рира рирара.

Шъухьэкіэ гъозаджэ гущэмэ

Ра мы цуиту гьогу гущэми шъурыкуа.

Ора рира орира рира рирара.

Ащ шъо шъуемызэгьы гущэмэ

Гъончэджыпхъэ хьыны гущэуи сыхъунэп».

Ора рира орира рира рирара.

«Бэрэ умыхьакъу гущэуи

Мы Хьагъундэкъожъы гущэми къекІэса!»

Ора рира орира рира рирара.

«Ащ укъызыблэкІы гущэкІэ,

Ра щэпіэшъо фао гущэуи сыощти».

Ора рира орира рира рирара.

«Уипырэжъыящэ гущэрэ

Уигыныогъу шъугъэ гущэрэ сахыынэп».

Ора рира орира рира рирара.

«Сипырэжъыящэ гущэри

Бэрэскэжъыиблы гущэкІэ псахьыгъа.

Ора рира орира рира рирара.

Сигыныогъу шъугъэ гущэми

Хыми къуахьэу теты гущэри зэрефэ».

Ора рира орира рира рирара.

Имэщыкъо псыгъо гущэри

Ра гъэтхэлэ шыблэ гущэуи мэгъуагъуа.

Ора рира орира рира рирара.

Дэое пщыхафэ гущэри

Блэгьо кіый макъэ гущэў хегьафа.

Ора рира орира рира рирара.

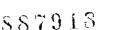
$\checkmark$ къоджэ бэрдыкъо мыхьамэт

Тіопсапэ гушэми, ай, о шыблэр щэгьуагьо, е орэдэ, е орэдэ ой! О Жьыубгъу гущэми лъыпсыр щагъачъэ. О о орида! Топ азатэ гущэри, ай о къытфахэзыщырэр, е орэдэ, е орэдэ ой! Къоджэ Бэрды гущэми я Мыхьамэти. О о орида! Мыхьамэты гущэми, ай о ижьау дахэми, е орэдэ, е орэдэ ой! Мыхьамэты гущэми, ай, о ичэтэутыми, е орэдэ, е орэдэ ой! Сабыибэ гущэхэр къыфыкъонэжьыхи. О о орида! Ныбджэгъубэ гущэхэр къыкізуцожь. О о орида! О уятэ гущэуи, ай, о Къоджэ Бэрдыжъыр, е орэдэ, е орэдэ ой! А егьашіэ гущэми шышъхьамыгьази. О о орида! Къымыгъазэ гущэуи, ай, о зязыгъэукіырэр, е орэдэ, е орэдэ ой! Къоджэ Бэрды гущэми я Мыхьамэти. О о орида! УІэгьэжъы гущэми, ай, о щыныр къыкіэкіэу, е орэдэ, е орэдэ ой! УІэгьакіэ гушэри зытырябгьащи. О о орида! Іззэжъы гущэмэ, ай, о узызэхащхэм, е орэдэ, е орэдэ ой! Мэкіэціыкіу гущэуи укъытфэщхыпціи. О о орида! Чэщыныкъо гущэми, ай, о щэри къыпхахы, е орэдэ, е орэдэ ой! Нэфышъагьо гущэми упсэ хихыгъи. Зэшыпхъу гущэхэр, ай, о зызэхэплъэжыкіэ, е орэдэ, е орэдэ ой! Дэнэгьошъхьац гущэхэр къызэлъырачи. О о орида! Пчъэблэичы гущэри, ай, о къызыфэкІуагъэр, е орэдэ, е орэдэ ой! Къоджэ Бэрды гущэми я Мыхьамэти. О о орида! Шыпхъу кlасэ гущэуи, ай о Хьабибэ дахэр, е орэдэ, е орэдэ ой! Чэщы щысы гущэми къеогъэзэщы. О о орида! КІэпщэ-нышы гущэуи, ай, о къыращэлІагьэр, е орэдэ, е орэдэ ой!

Хьаджэ-молэ гущэми зэбгырахыжьи. О о орида!

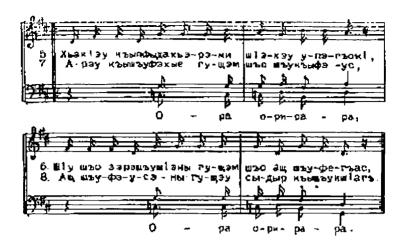

МЭМЭТ

мыпсынкіру, чэф хэльзу

О уи-уи-уиу си Мэмэта!
О уи-уи-уиу си Мэмэта!
Уидунэе напэ гущэ о къыпфытырах,
Уимыбзэджэ шіагъэ гущэр ори къыптыралъхь,
Кіыщым учіагъахьэ гущэшъ, зыфаер къэоші,
Пхъэшіэным уфежьэ гущэшъ, ра псэ пыогъакі,
Хьакізу къыпфыдахьэрэми шіэхэу упэгъокі,
Шіу шъо зэрэшъушіэны гущэм шъо ащ шъуфегъас.
Арэу къышъуфэхые гущэм шъо шъукъыфэус,
Ащ шъуфэусэны гущэу сыдыри къышъуеш!?

Жъыу:

апэрэ сатыритlумкlэ: «О орира», адырэ сатыры пэпчъ: «Ора орира ра».

О уи-уи-уиу си Мэмэта! О уи-уи-уиу си Мэмэта! Янэуи Гъук!эл!ы япхъум сыдыри илажь? Зыдэмылэжьагъэ гущэ чылэми дэмыс, Хьалыгъур шъуфегъажъэ гущэшъ, ра Іуми еткІуахь, Сымэджаплъэ ар къакіомэ, чэтылыбжьэ іыгь. Илыцыкіу-лыбжьэхэри ра Іугьэушын, Аш иІэнэлъакъохэмэ напэри къарэщ, Ра ащ ищыуаныхэмэ укъамыушюй. Ра ащ иджэмышхыхэри къызэпэлыдыжь. О уи-уи-уиу си Мэмэта! О уи-уи-уиу си Мэмэта! Басмэ сае зырызы гущэм шъо шъурэкіэракі, КІымафэр къызысырэми шъори шъујущашъу. Мэкъу Іатэри гъагъомэ, машіом шъупэмыкі, Хьакіэхэр къышъуфакіохэмэ, шыкіэр пышъоупкі, Тхьагъэпціы-хъункіакіохэри шъо нахь къышъобэкі. Мэмэт шъуфэмыдэзэрэ шъо ащ шъуфэус. Мэмэт нахьы чыжьэ гущэу тыдэ шъо шъунэс? Шъо ащ ешъуюліагъэхэри ра зэрэпціызакі.

Пычыгъо пэпчъ жъыур зэфэдэ.

АДЫИФ

мыпсынкізу, гухэкізу

Мэз атакъэр къыхэлъэти, ор си Адыиф, Шыр кlэлъэти усшlуеукl, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Шыр кіэлъэти усшіуеукі, сэ си Адыиф.

Мэзы чlэгъым учlэслъхьанти, ор си Адыиф, Хьакlэ-къуакlэмэ усшlуашхын, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Хьак!э-къуак!эмэ усш!уашхын, сэ си Адыиф.

Чъыгы шъхьапэм сэ уислъхьанти, ор си Адыиф, Къолэ-бзыумэ усш!уашхын, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Къолэ-бзыумэ усшІуашхын, сэ си Адыиф.

Шъо шъуадэжьы усхьыжьынти, ор си Адыиф, Зэкъошыбэм сашlол!ык!, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Зэкъошыбэм сашІолІыкІ, сэ си Адыиф.

Тэ тадэжьы сэ усхьынти, ор си Адыиф, Хымэ хьадэр боу гомы!у, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Хымэ хьадэр боу гомыlу, сэ си Адыиф.

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Тыдэ гущэми усхьыжьын, сэ си Адыиф.

Жъыу:

Е-о-ой-и е-о-ой, ор си Адыиф, Тыдэ гущэми усхьыжьын, сэ си Адыиф.

МЭЗЫГУАЩ

мыпсынкія дадаў, чэф хэлъэў

О-ра-ра-ра о-ра-ра, О-ра-ра-ра орира рира-ра.

> Жъыу: Ора орара, Ора орара.

Бэгъымэ я МыкІуакІо зэтырах, о-уиу! Къатырахыжьыгъэр Мэзыгуащ, о.

Хъаныкъом итарантасыр пхъэджэшъуищ, о-уиу! Шыжъищэу ащ кlэшlагъэр кlэджэшъуищ, о.

Хьабэхъум ыкъожъы джашъор уиліыкіопащ, о-уиу! Шэуджэнэу Исхьакъы лъащэр уиіофы хэти, о.

Къэбэртаеу Сэколыкъожъыр уятэ иблагъ, о-уиу! Пщыкъуй шъо благъэ шъуфэхъуик!э сыдыр илажь, о.

Хъаныкъом ихэкlожъитlур къызэдэлъэхъу, о-уиу! Псэлъыхъоу о уиlэ пстэур пчэгум къинагъэх, о.

О-ра-ра-ра о-ра-ра, О-ра-ра-ра орира рира-ра.

Жэмадыкъо зэшищыр Тхьэм щэгугъы, о-уиу! Хьакурынэхэр зыщыгугъырэр Бирамкъул,о.

Бирамкъулэ шэу зытесыр Дул-дул тхьаку, о-уиу! Ишхонкlэкl дэкъао джынэуз, о.

Ишхонкlэкl дэкъао джынэуз, о-уиу! Ежьыри шеэйтаныузышъы шъуемыкlуолlахь, о.

Орэдэ Тыукъо нахьыжъыр мэлышъотех, о-уиу! Е-о-ой, сэ сшъо тешъохык!э, сыгу ишъухына, шъо?

О-ра-ра-ра о-ра-ра, О-ра-ра-ра орира рира-ра.

Хьакурынэу мы Хьатыошхом пчъаблэр къыречи, о-уиу! Зинасып пычы фэхъугъэр ТІатІрыхъу шъхьаб, о.

Джанчатэм я Къуйнэшъу пщынэр къегъэгъ, о-уиу! ТІатІрыхъу игъы макъэ мэлхэр къегъащт, о.

КІуаеуи Борэкъо ціыкіум дышъэр къегъал, о-уиу! Мы Іофым хэделахьыгъэр Хьакурынэ Тыгъужъ, о.

Орэдэ пщыкъо нахьыкіэм письмэри къетх, о-уиу! Нэчахьыр афэзытхыгъэр хьапсым къычіэплъ, о.

Янэрэ ятэрэ къыщэтхъу гущэмэ, Псыцутхъур ышъхьацы къыщефэ гущэба — Цырацэ дахи. «Пацэмрэ цыбзэмрэ зэlуслъхьэ гущэуи, Шъагъэри къолэнэу теслъхьажьы гущэмэ, Сыпшъэшъэ дэя?»

Жъыу: Ора ора ора-рира, Ора-рирара ора-рирара рирара } 2 къаlо

Даурхэр къумбылым щэхасэ гущэмэ, Нысэри Нэджыкъом ащэжьы гущэри, Сыдэу емыкlуа! «Нэджыкъом якъуаекlэ тымысэ гущэми, Даурмэ янысэкlэ тыхые гущэри, Сыд пай тыжъугъэсти?»

Жъыу.

Чылэ орэдыхэр къеусы гущэмэ, Иорэд самэуи ээтелъы гущэри — Тыу Щэрабыкуи. Къырымы тхьаркъоуи жэгъуфы гущэмэ, Къолэ-бзыуцыфыри зыкlышъо гущэри — Шыгъотыжь дахи.

Жъыу.

Илъае лъапшъэкІэ зэрехьэ гущэмэ, ЕмыкІур къехьышъы къэкІожьы гущэри — Айдэмыр пакъи. Курыкурыжъыри пфагъашхэ гущэмэ, УшхэнкІэ у Болэтыкъо гущэри — Хьатыукъо Урысбый.

Жъыу.

СИ ПАКЪ

О пхъэцокъэрыкюри си Пакъэ гущэмэ, Хьакющы кіуалэри си Пакъи. О джэнэкіэ дышъэри си Пакъэ гущэмэ, Мэстэ гъэшъуери зыіани.

> Жъыу: Ора рира орира, Ора рира орира, О рира си Пакъ, Хьатрамы гущэмэ я Пакъ.

А Стамбул шхончэуи лъэбыфы гущэмэ, Къолэ бзыуцыфыри ыкlышъуи. Мэзыпчэныпшъэри си Пакъэ гущэмэ, Пшъэшъэ икъугъэри си Пакъи!

Жъыу.

О непэрэ джэгури зиджэгу гущэри, Нэтхъуаджэ гущэкіэ шъуи Пакъи. Нэтхъуаджэ шъукъызэіукіэ гущэмэ, Ачъэкъом шъо шъукъыщэтхъури.

Жъыу.

А зимыгъэсысэуи мэуджы гущэмэ, Хьатрамы гущэмэ я Пакъи. Дахэри къэбгъэуджыщты гущэмэ, Хьатрамы гущэмэ я Пакъи.

Жъыу.

Пакъэри уджыми ахахьэ гущэмэ. Уджыхэр лъэхъу-лъэушъэхи. Пакъэри уджыми хэкlыжьы гущэмэ, Уджыхэр мэщэо-плlаохи.

нысэщэ орэд

Орида! О тикіалэм къеща! Орида! О дахэр къэтэща! Орида! Къэтабэр икушъхьа! Орида! Дариер ишъхьанта! Орида! О цокъэ лъэпапціа! Орида! О мэзыпчэныпшъа! Орида! О джэнэкіз дышъа! Орида! О тыкъэсыжьыгъа!

нысэищ орэд

Жъыу: Ох, о Рэдэдэу Рэдэда, О Рэдэдэ мафэри тиныса! Орида! } (2 къаlo)

Бгъашхъом дэчэрэзырэм къыщагъа, Укъэзышэ шъаоми удэжъа! Орида! УкъызэрыкІыгъэри унэшІуа, Ра узэрыхьагьыри нахьышІуа! Орида! Уигощэ ныожъыри къэбгъашlva. Пщыпхъум фэшіу нысэуи о охъуа! Орида! Ра ордэ унэжъыми яныса, Узинысэм ыпсэ фэдэу уелъэгъуа! Орида! Чъыры мэстэ ціыкіухэр бгьэшыпа, Тхьаркъо тіысыгъакі эуи уныса! Орида! Уиджэнакіэ дубэ данэу къекіухьа. Хьакіэ къихьэмэ «пшъэшъэ щыси» ябгъаlya! Орида! Ра лъэкіэпіэ осыри тиныса. Ра бгъэшъочэсэири тиныса! Орида! Шъо зэдэжъугъэшіэнкі этэлъаю. Шюуи шъотюліагьэхэр къыжъудэхъуа! Орида!

(.ебефев дуыжж типеп отычы)

ШЪЭОГЪУ

Гущыі эхэр зыер Мэщбэшіэ Исхьакъ

Шъэогъур ары хъяри, гушІуагъуи, ГухэкІ-гупшыси бдэзыгощыщтыр. Шъэогъур ары гъашІэм илъагъуи Удимыгъэхэу утезыщэщтыр.

Шъэогъу шъыпкъагъэр зэо мэшlуаем Зыщыпсыхьагъэр бэдэдэ шlагъэ. Ар зыукъони тетэп дунаим, Арэущтэу пытэу, пытэу псыхьагъэ.

Угу къэкlыжьа а бжыхьэ мафэм Аджалы пашъхьэм тызэритыгъэр? А лъэхъан хьылъэм тичlыгу зафэ Тэ тфэдэх пыим езымытыгъэр.

УІэгьэ тыркъоу тэ ткіышъо телъмэ Ошъуапщэ зыхъукіэ узым зыраты, Ныбджэгъу-шъэогьоу къытхэмытыжьмэ Загьори бжъэри къафэтэІэты.

СИНАН

ГущыІэхэр — Жанэ Къ.

Орэдышъор — Тхьабысымэ У.

Типсыхъо сыкіэдэіукіымэ, Умакъэ ащ къыхэіукіы. Чъыгы бырабэм япкіашъэ, О пціэкіэ къысэіушъашъэ.

Жъыу:

Ори-ори-ори-ра, Ори, ори, ори-ра, Синэнэ дахи, Синанэ, синанэ, синанэ, синанэ, синанэ, синанэ.

Синанэу синэнэ дах Дунаер сфэогъэдах. Дунаер о сфыхэпхыгъ, Насыпыр о къысэптыгъ.

Жъыу.

ГукІэгъуныгъэу о пхэлъым ЦІыфыгъэм зыфеузэнкІы, Дэхагъэу о угу илъым, Дунаер къегъэкІэракІэ.

Жъыу.

Жъуагъомэ уахэсэлъагъо, Тигубгъуи о уисэлъагъо. Уижьау сыч!эт зэпытэу, Уна!э къыстеогъэты.

Жъыу.

Дахи ІэшІугъи зыплъэгъукІэ, Сэщ пае сфэогъэшІожьы. МакІэуи сэ сылы узымэ. ОгуІэшъ, ппсэ ухэІэжьы.

АДЫГЭ КЪУАДЖЭХЭР

ГущыІэхэр — Жанэ Къ.

Орэдышъор — Тхьабысымэ У.

Гъэшіэным сщымыгъупшэнэу Сыгу зыхэтІагъэр сикъуадж. ЧІыгум игъашіэ жъугъэшіэнэу Сэ сиорэд къышъуадж.

Жъыу:

Адыгэ къуаджэхэр, ойра, Тикъоджэ дахэхэр, ойра, Шъоры дгъэлъапіэрэр, ойра, Тызэмызэщырэр, ойра, Шіулъэгъу дахэкіэ, Тыгу хэпкіагъэу Адыгэ къуаджэхэр! Тикъоджэ дахэхэр!

ШъуичІыгуи гъэтхэпэ нэгоу Шъуиуашъуи гъунджэкум фэд. ГушІуагъом шъухэмыкІынэу ЗеІэты сиорэд.

Жъыу.

Псыхъохэр зэдэlушъашъэх, Чъыгмэ япкlашъэ пфэраз, Адыгэ къуаджэхэр непэ Орэдым фэдэкъабз.

Жъыу.

Шъо шъуиурамы зэикімэ Дунаим тэ тыхащагъ. Емызэщынхэу орэдыр Сэ сыгу щызгъэшіуагъ.

АДЫГИ

Адыги на земле своей живут, Их издавна черкесами зовут, Смеются солнцу, добрых ждут дождей. Живут адыги на земле своей!

Припев:

Давно не пахнут порохом ущелья И песен мести пули не поют, Бывает жарко только от веселья, Когда невесту замуж выдают.

Припев.

И выстрелами миру возвестят Что человека нового растят. Адыги на земле своей живут Их издавна «черкесами» зовут.

Припев.

Живут адыги на земле своей, Смеются солнцу, добрых ждут дождей. Детей растят и собирают в путь, Благословляя: «Человеком будь».

* * *

А ты о них не знаешь ничего — Ни песен их гортанных, ни традиций, Когда в ауле человек родится, То дерево сажают в честь него.

Припев.

Тебе б увидеть, как они танцуют, Тебе б услышать, как они поют! На скакунах по праздникам гарцуют, Черкески и кинжалы достают.

Припев.

И до сих пор таят в себе кинжалы И дрожь врагов, и бури тех времен, Когда земля от выстрелов дрожала И полыхала с четырех сторон...

Припев.

У АДЫГОВ ОБЫЧАЙ ТАКОЙ

Слова — Жанэ К.

Музыка — Самоговой Г.

Если где-то в кругу молодых Держит речь седовласый адыг. Ты не вздумай его перебить, Придержи свою гордость и прыть. Уважай его возраст седой — У адыгов обычай такой.

Если гость постучит у двери, Гостю сердце свое отвори. И полдома на время отдай, И чэтлыбжьэм его угощай. Напои ключевою водой — У адыгов обычай такой.

Если строишь ты заново дом, Весь аул помогает трудом. Ты один не поднимешь бревно, А для всех как пушинка оно. Встанет радостным дом над рекой — У адыгов обычай такой.

Если дочь родилась или сын, Нашей славной страны гражданин. Ты прижми его нежно к груди, А в саду деревцо посади. В честь того, кто нарушил покой... У адыгов обычай такой.

ЭЛЬБРУС

Эльбрус красавец смотрит сквозь тучи В белой папахе в синеву. Этой вершиной, снежной могучей, Налюбоваться не могу.

Припев:

О, райда, орайда, райда, О, райда, о райда, райда, Налюбоваться не могу. О, райда, о райда, райда, О, райда, о райда, райда, О, райда, о райда, райда, Налюбоваться не могу.

Снежные барсы, резвые лани Носятся быстро среди гор. Быстро по склонам ты выпускаешь Воды Кубани на простор.

Припев.

На просторах высокогорных, Выше кавказских облаков Слышатся песни, песни счастливых, Наших отважных чабанов.

Припев.

Радостно в песнях наших поется Про наши нивы и луга, Пусть будет краше, пусть расцветает, Наша Советская земля!

СИКЪУАДЖ

Ипсыхъо Іушъашъэ Гъатхэм къэзэрэгу, Ибжыхьапэ дышъэ Сэ сипкlыхьэ лъэгу.

Жъыу: О сикъоджэ къуаджэу, О сикъоджэ кlac,

Сыпсэр зыхэтІагъэу Сыгум щымыкІуас!

Сады гъэкІыгъакІэр Ащ инэІурыжъу. Дахэшъ ищыІакІэ НахьышІур къыдэхъу.

Жъыу.

Къуаджэм икъэгъагъзу Пшъэшъэ хъущэ дэс, Пасэу къэзыщагъэр КІэгьожьыгъзу щыс.

Жъыу.

МОЙ АУЛ

У реки бурливой Мой аул стоит, Ветер шаловливый Вербами шумит.

Припев:

О аул, аул мой, Милая земля, Как тебя люблю я, Родина моя!

И гостям здесь рады, Каждый в дом зовет. Вешним майским садом Мой аул цветет.

Припев.

чылэхэр, тыдэ шъухъугъ?

Тэдэ ухъугъа, си Шэбэнэхьабл? Тэ ухъуи, си Хъумэджый? УикІодыкІэщтыр зыошІэм окІый. Си Шэбэнэхьабл. Жъыу:

Тичылэ кlасэхэр псым рагъэтхьал — Сыд гущэр джы тищыlэжь... Тымэкъумэщышlэээ, сыдыр тикъал?! Тыушъэфырэп, тыгу теlэжь...

Тэдэ ухъугъа, си Къэзэныкъуай? Сыдигъуи сыгу ухэмыз. ПкІыхьы сэлъэгъух Псэкъупсэ, симэз, Си Къэзэныкъуай.

Жъыу.

Тэдэ ухъугъа, си Едэпсыкъуай? КъыохъулІагъэр тхьамыкІагъу. Тэ къисхыжьына сэ о уигукІэгъу, Си Едэпсыкъуай.

Жъыу.

Тэдэ ухъугъа ори, Лакъщыкъуай? Сыдэуи укlодыкlай! Зилажьэм лажьэр тефэнэу сыфай, Си Лакъшыкъуай!

Жъыу.

Тэдэ ухъугъа, си Ленинэхьабл? ПцІэ шІагъуи укъыкъомын... УІузыхыгъэр сыды емын, Си Ленинэхьабл.

Тумы ухъугъа, Шыхьанчэрыехьабл? Шъуилъэмыдж кlаси ечъэх... Имыгъо-игъуаджэу ори офэх, Шыхьанчэрыехьабл.

Жъыу.

Укіодыгъапэп, си Нэчэрэзый, ЧІыпіаціэр къызфэбгъэнагъ... Хымэ шъхьахьыжь гущэу уапыіыстагъ, Си Нэчэрэзый!

Жъыу.

Где вы, аулы родные мои? Вас поглотила вода. Будете в памяти вечно моей Вас не забыть никогда! В этих аулах корни мои Сердце съедает тоска. Кто виноват, что без Родины я? Пусть мне ответит волна.

ШЪУКЪЕБЛАГЪ

ГущыІэхэр — Мэхьош Р. Орэдышъор — КІыргъ Ю.

ТихьакІэщы ныбджэгъухэр къэтщэн, ТапэгушІозэ, пчъэхэр Іутхын. АшІэ зэкІэмэ си Адыгей, Зэрихабзэшъы, хьакІэм фэхый.

Жъыу:

Шъукъеблагъ, шlу зыгу илъыхэр!
Шъукъеблагъ, шlу зыгу илъыхэр!
Тихьакlэщ шъурегъэблагъэ, ныбджэгъу.
Шъуагъэплъызыныба гухэкl мэкъамэмэ.
Шъуагъэгушlоныба орэды чэфмэ,
Кlэлэкlэ къашъомэ, лlыхъужъ къэбарымэ, е!

Угу къабзэмэ — ар къытэкlущт,
Уцlыф зафэмэ — удгъэлъэпlэщт!
Зэщ тегъэу фэшl укъытфэмыкlу,
Къыпщыгугъухэу бгъэпцlэнхэр емыкlу.
Ижъыкlэ тятэмэ ар яхэбзагъ:
Къэбар lyaт, орэдыlу, шъукъеблагъ!
Ліыхъужъныгъэм, ціыфыгъэм ящытхъу
Ащышъуlуатэу хьакlэщхэр щэрэ!!
Жъыу.

ШІУЛЪЭГЪУР КЪАДЖЭ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер ЛІыхэсэ М.

ШІулъэгъур къаджэ, шІулъэгъур къаджэ, Ижьыкорены сегъэсымаджэ. ШІулъэгъур къаджэ — Тыгъэм инурэ огум къетаджэ. ЧІыр егъэшхэкіы тыгъэм иплъакіэ, Гур егъэмакіэ кіасэм иплъакіэ — Шіулъэгъур къаджэ!

Жъыу:

Оры сэ сыгу!
Гъэтхэ дунаеу дэбыбэягъэр оры, сэ сыгу!
Бэрэ зэжагъэм
Кіасэр Іукіэжьмэ,
Шулъэгъу нэфым
Гур егъэплъэжьмэ,
Гухэлъы дахэр езыщэжьагъэр, о!
Оры сэ сыгу!
Гъэтхэпэ жьыбгъэм фэмыіэжагъэр, оры сэ сыгу!
Къыблэм къикіыжьрэм
Набгъор ештэжьмэ,
Шіулъэгъу піалъэм
Гур емыпціыжьмэ,
Гухэлъы дахэр езыхьыжьагъэр, о!

ШІулъэгъур къаджэ, шІулъэгъур къаджэ, Нэфылъы жъуагъоу бгъэгум къетаджэ! ШІулъэгъур къаджэ, шІулъэгъур къаджэ, Жьыбгъэу къилъыгъэр тамау къызгуакіэ. Огум ихьагъэу бгъашхъор мэхьарзэ, Сыгу ыгъэузэу къысхэчэразэ — ШІулъэгъур къаджэ!

Жъыу.

ШІулъэгъур къаджэ, шІулъэгъур къаджэ, Мэзэ нэгушІор огум къетаджэ. ШІулъэгъур къаджэ, шІулъэгъур къаджэ, Пщэсы нэгъыфым зегъэнэгъуаджэ: Фэмыеу мазэр зэпырегъазэ, Гур ыгъэузэу зыкъысфегъазэ — ШІулъэгъур къаджэ!

СИТХЬЭРКЪО ФЫЖЬ

Гущы/эхэр — Бэрэтэрэ Хь.

Орэдышъор — КІыргъ Ю.

Ситхьэркъо фыжьэу сибзыу нэфыр, Пщэфым унэсэу огум ущесы. Сэ къыслъэ!эсы, сыгум къынэсы ШІулъэгъу закъом ыпсэ гонэсыр!

Жъыу:

Ойра, ойра, орирай-ра, орирай-ра-о Ойра, ойра, орирай-ра, орирай-ра, орирай-ра-о

ШІулъэгъум ыпсэ згъашІоу зесэты, ШІулъэгъу тамэм лъагэу сеіэты, Тхьэркъо жэгъуфыр, о сыкъыпфихьэу, Насып къысфихьэу, гугъэр сэгъоты.

Жъыу.

Сэ синасыпэу тыгъэпсы бэыур, Гушlогъо жъыур сыгу зыфилъыр, Гукlэгъу зыхэлъэу пчэдыжь нэфылъым Ихъырахъишъа непэ сlэ илъыр?

Жъыу.

Гугъэу згъотыгъэр сфэзыгъэ!эшloy, Зигушlo лъагъо оры силъапlэр. Тыгъэпсы фабэр, гъэтхэжьы шъабэр Къысфэзыхьыгъэр оры зыlаплlыр.

Перевод Ю. Чирга

Белый мой голубь — птица святая, В небе плывешь ты, тучки касаясь. А моего сердца любовь коснулась, — Большое чувство во мне проснулось.

Припев:

Ойра, ойра, орирай-ра, орирай-ра-о Ойра, ойра, орирай-ра, орирай-ра, орирай-ра-о.

Любовь собою меня пленила, И я вознесся на ее крыльях. Голубь мой милый, друг белокрылый, Лечу к тебе я с мечтой счастливой.

Припев.

Ты мне воркуешь мотив прелестный, Что скоро буду с любимой вместе. В небе узорном плетут узоры С тучами вместе ранние зори.

Припев.

В ритме едином сердца забьются, В порыве страстном губы сомкнутся. Стрела Амура меня пронзила,— Жить без любви я теперь не в силах.

Припев.

СШІЭЩТЫГЪЭР СШІЭРЭП УСИМЫІАГЪЭМЭ

ГущыІэхэр — МэщбэшІэ И.

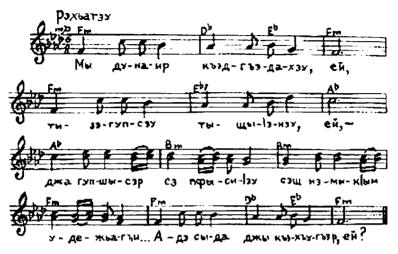
Орэдышъор — Тхьабысымэ У.

Сшіэштыгьэр сшіэрэп усимыіагьэмэ, Оры сикіасэр, оры силъапіэр. Сшіэштыгъэр сшіэрэп усимыіагьэмэ, ТІо къэпІошт Оры сикіасэр, оры сигъатхэр. Дэнэгьо шъхьацэу пшъхьацы дэнагьо Пчэдыжьрэ дахэу Іэкіэ сынэсы, Псыорым фэдэу сІэгу шъуабгьо ТІо къэпіошт Дышъэпсы ткіопсэу шіэтэу щэсысы. Орэд кіэпіукізу удзу узщысрэм, Сыпкіэдэіуныр лъэшэу сикіас сэ. Уијуплъэ шъаби унэм зыщизрэм, Тамэр къызгуакізу рензу сихабзэ сэ. ТІо къэпіошт СэшІэ дунаим пшъэшъэ дэхаби Ощ нахь дэхэжьэу зэрэтетыгьэр, Ахэм сахаплъи, сыкъыплъы аби ТІо къзпіошт О закъор ары ащ къахэсхыгъэр.

АДЭ СЫДА ДЖЫ КЪЭХЪУГЪЭР?

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Нэтхъо Джанхъот

Мы дунаер къэдгъэдахэу, ей, Тызэгупсэу тыщыІэнэу, ей, — Джа гупшысэр сэ пфысиІэу Сэщ нэмыкІым удежьагъи... Адэ сыда джы къэхъугъэр, ей?

Угу хэзгъэкlэу къыхэкlыгъа, ей? Мыхъун сшlагъэу зэхэпхыгъа, ей? Уинэплъэгъуи сыкlэхъопсэу Сыпфэзэщэу сыхэтыгъи... Адэ сыда джы къэхъугъэр, ей?

Тиныбджэгъухэр къытэхъуапсэу, ей, Дахэ нэмык! тхамылъагъоу, ей, Къэlo-lожьи къытхэмыхьэу Мэфэ нэфхэр тэ итхыгъи... Адэ сыда джы къэхъугъэр, ей?

Сэщ нэмыкіым уишіульэгъур, ей, Пэбгьохыныр нибжьи сшіагьэп, ей, Сэ зыр арэу къахэпхыгьэр Сшіошъы хъугьэу сыхэтыгьи... Адэ сыда джы къэхъугьэр, ей?

О УНИТІУ

ГущыІэхэр — Жэнэ Къ.

Орэдышъор — Тхьабысымэ У.

О унитіур сыгум итіысхьагъэшъ, Тэ сыкіоми ренэу сэ сигъусэх. Сэ сшіоигъоу ахэр къахэсхыгъэшъ, Сиорэд пэублэу сафэусэ.

Жъыу:

О унитіу, о унитіу Анахь дахэ щымыі. О унитіу, о унитіу Шъэфы Іаджи къысаіу.

О унитіур тэди щысэшіэжьы: Къэгъагъэхэм гушіохэу къахэплъых, Жъогъо быным чэфэу пэгушіожьых, Хычіэ къаргъом лыдыхэу къычіэплъых.

Жъыу.

О унитіур гуфабэм игъунджэу Зэрэпсаоу дунаир къарэщы. Ахэр сымылъэгъумэ рэхьатыджэу Уахътэр сэ исэхи, бэу сэзэщы.

Жъыу.

Нурэ дахэр унитіу къакіехы, Тыгъэм инэбзыйхэри къакіэпсы. Сагъэгушіоу пкіыхьапізу сэлъэгъух, Сишіулъэгъуи іззэгъоу фэхъугъэх.

СЫКЪЭБГЪАНИ УДЭКІУАГЪ

ГущыІэхэр — МэщбэшІэ И.

Орэдышъор — Натхъо Дж.

Синасыпыр о зыр арэу Сыгум къысијуагъ. Сишјулъэгъур адэ орэу Сэ услъытэгъагъ.

Жъыу:

Ары шъхьакіэ, сэщ нэмыкіым Уишіулъэгъуи о пэбгъохи, Сизэкъуабзэу сыкъэбгъани, Враза Шъэфэу удэкіуагъ.

Сидунае къэбгъэнэфэу Сынэгу укlэтыгъ. Тыгу зэфилъри тымыушъэфэу Гугъэм тыхэтыгъ.

Жъыу.

Зы насыпыр тэ тиlэнэу Тlуми тыфэягъ. Тызэгупсэу тыщыlэнэу Тэ тигугъэпlагъ.

СИХЭКУ КІАС

ГущыІэхэр — Яхъуліэ Сэфэр

Орэдышъор — Тхьабысымэ У.

Чэсэи фыжьэуи уикъушъхьэ сыджхэр Сишъхьагъырыти, ей. О уидэхагъэ хэты пэсшІына, Сихэку кІасэри, ей.

Жъыу:

Си Адыгееу сихэку, Сиорэд закъори оры! Си Адыгееу сихэку, Сидунай дахэри оры! О уидэхагъэ хэты пэсшІына, Сидунай дахэри оры!

Хэт ощ нэмыкlэу сэ шlу слъэгъуна, Хэт ны сфэхъуныри, ей. Сигъэшlэ дахэу сыгум ихахъоу Гъашlэм усиlэри, ей.

Жъыу.

Уигубгъо шхъуантіэ сыгу есымытмэ, Хэты естыныри, ей. О уишіушіагъэ идунай тхъагъо Хэт фэзгъэдэныри, ей.

УМЫТЫГЪЭУ ТЫГЪЭУ УКЪЕПСЫНА?

Гущы/эхэр — Нэхэе Р.

Орэдышъор — Анзэрэкъо Ч.

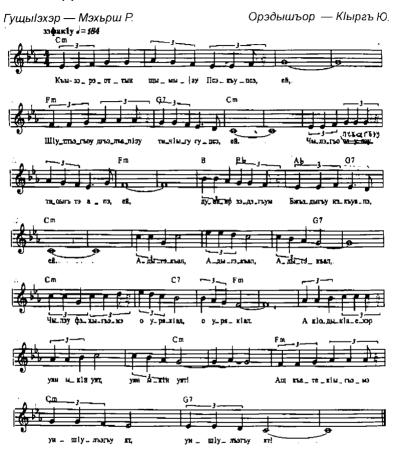

Умытыгъзу, тыгъзу укъепсына? Упсыхъомэ — псыхъоу зызэкlэщ. Умытыгъзу, тыгъзу укъепсына? Улъэмыджмэ — лъэмыджэу псым сищ.

Умыжъомэ — мыжъоу сыпlорэкl, Учъыгымэ — чъыгы лъагэу къэкl. Умытыгъэу, тыгъэу укъепсына? Умашlомэ — яжьи о пкlэрэлъ.

Учатэмэ — уилъыгъэ піорэлъ, Упсынэмэ — псы чъыіэ сегъашъу. Умытыгъэу, тыгъэу укъепсына? Уціыфымэ — ціыфыгъэ пхэрэлъ.

АДЫГЭКЪАЛЭ ФЭГЪЭХЬЫГЪЭ ОРЭД

Къызэрэоотыни щымы Псэкъупсэ, ей Шу тлъэгъоу, дгъэлъап у тичныгу гупсэ, ей. Чылэгъо пчъагъэ тыхбоу тисыгъ тэ апэ, ей Дунаер зэдэгъум Бжъэдыгъу изыкъуапэ, ей.

Жъыу:

Адыгэкъал, Адыгэкъал, Адыгэкъал, Чылэу фэхыгъэмэ о урякlал, о урякlал! А кlодыкlаехэр уян ыкlи уят, уян ыкlи уят! Аш къатекlыгъэмэ уишlулъэгъу ят, уишlулъэгъу ят!

Арызэ щыlакіэр къызэпырызи, ей Тиш-онэ гупсэфы а тыкъызезым, ей. Тэщ пае къэлэ псау тфагъэуцугъэу, ей Тэпсэу, къэлэдэс шъыпкъэ тыхъугъэу, ей.

Жъыу.

Бэп джыри, бэп джыри ыныбжь тикъалэ, ей Изыштэгъу, ихэхъогъу — джыри ар кlалэ, ей. Адыгэкъалэ зеушъомбгъу, зеlэты, ей Пчэдыжьы тыгъэм пэгушloy пэшlэты, ей.

Жъыу.

Тишъыпкъэу дгъэкlэрэкlэн тикъэлакlэ, ей Ущыгугъынэу щыт ихэхъон бэкlэ, ей. Тегугъын, рядгъэlон икъэбар шlукlэ, ей Зынахь мыдахэ щыlэп ар тэрыкlэ, ей.

Жъыу.

АДЫГЭКЪАЛЭ И ГИМН

ГущыІэхэр — Мэхьрш Р. Орэдышъор — КІыргъ Ю. Торжественно = 120 о-ригра, о-риграто Ты_яіы_гу_ лэ_жый_ ээ пъвши Горикърштивы "пъру, TH_ KPH _ 33 _ 80 _ 1116W DKN жылэ ты жыу гьзу, Ти_хэ_піз_жылы, гыз_ма та_па_мы_чы_жьэу, о_ри.ра. о_ри_ра_о 0 _ pa _ 0, Ε F_{#m} E Цахь ты_мы_шіы_гьэ_ми, E C#7 А_ды_ гэ_къал, А_ды_ гэ_към, ты_пфо_шъы_пкъзн, у_дгъэ_ш юн THE YH - KLAD. C#? C∦? F#m Hъ А. ды _ ги 13 _ pэ _ πфэ_лъз_ κίзу тэ Е Е Film Oř _ pa, oř _ 0 - pii- pa-o. ON _ pa, on _

Перевод Ю. Чирга

Мы земледельем всю жизнь занимались, Жить по адыгским законам старались. Но в новый город нас переселили, Мы этот город навек полюбили.

Припев:

Адыгэкъал — мой Адыгейск! Города нету на свете милей. Мы здесь по-братски все дружно живем. Блага трудом мы своим создаем.

Много туристов в летнюю пору Через наш город стремятся к морю, Дары полей наших здесь получают, Качество здешних плодов отмечают.

Припев.

Адыгэкъал — юный мой город, Ты распахнул двери к Черному морю. Со всей России здесь люди бывают, И мы всегда их радушно встречаем.

Припев.

ПЕСНЯ ОБ АДЫГЕЙСКЕ

Слова и музыка Чирга Ю.

У подножья Кавказа, у Кубанского моря, Где несут свои воды речки Дыш и Четук, Город добрых традиций вас радушно встречает. Люди разных народов здесь по-братски живут.

Припев:

Адыгэкъал, Адыгэкъал,— Что значит — город адыгов Адыгэкъал, Адыгэкъал — Город мой Адыгейск. Адыгэкъал Адыгэкъал Город мой самый любимый, И для меня во всем мире, Города нету милей.

Город мой из аулов, что затоплены морем, Где трудились и жили предки наших племен. Поколенья растили настоящих джигитов, И черкешенок славных с давних времен.

Припев.

Если к Черному морю путь свой держишь, дружище, Мимо нас не проедешь, потому — заходи. Будешь гостем желанным, песни гор ты услышишь И увидишь ты танцы нашей древней земли.

Припев.

АДЫГЭ НЭМЫС

Гущыіэхэр — Хьанфен А.

Орэдышъор — Даур А.

Адыгагъэ, адыгагъэ дышъэ, Псэм икlасэу уи орэд аус! Зэхэтыкlэ шlагъом уришапхъэу, Хэбзэ дахэу, Адыгэ нэмыс.

Къыпфэнурэу ар нэфылъы жъуагъоу Ар цІыфыгум гуапэу къылъэlэс. Къыпщерэф дунаим, о, инэшІур, Хэбзэ дахэу, Адыгэ нэмыс.

Нахыыжыгы нахык агым фапцэу Шэн-Гэдэб нэфыгым урикупкі. Льэпкым ишъэфльагьо умгызгыуащэ Хэбээ дахэу, Адыгэ нэмыс.

CH KIAC

ГущыІэхэр — МэщбэшІэ И.

Орэдышъор — Барчо Р.

Гъэтхэпэ ужым гъэмафэр Фэбэ гопэгъоу къылъэкІо Бжыхьэгъур текІмэ кІымафэм Орэдыр фыжьэу къысфеІо.

Жъыу:

СикІасэу сикІэсэ лъагъор,
Ос хъотыр жьыбгъэм зэрехьэ.
Тыдэ ущыІа, мэзагъор,
Мэзагъор сыгум урехьы.
Ойра орира, ойра орира, ойра орира.

Сырихьыжьагь сэ шІулъэгъум, ШІулъэгъур садэжь къыпфекІы. Хьэрзэ тэмэфэу нэплъэгъум, КІымафэр сфыкІэбыбыкіы.

Жъыу.

Бжыхьэпэ шъабэр къызысрэм Лъэгъуабэр уадэжь къыкъокlы Мэзакlэр огум къызипсэрэм, Нэфлъагъор оркlэ зэгъокlы.

Жъыу:

СЫКЪЭШЪОНЭУ СЫКЪЭКІУАГЪ

Кавказ мэзыжъым, а марджэ мыгъо, Осыр къыщесыри, ей, А пшъэшъэ дахэр, а марджэ мыгъо, Сыгум къынэсыри, ей.

Жъыу:

Сыкъэшъонэу сыкъэкІуагъ, о хьайра Сыджэгунэу сыкъэкІуагъ, о хьайра хьайра. Сыпсэлъыхъоу сыкъэкІуагъ, о хьайра хьайра, хьайра. Къэсщэнэу сыкъэкІуагъ, ей.

Мы пщынэ ціыкіур, а марджэ мыгъо, О къыолъыхъури, ей. Мы синыбджэгъухэр, а марджэ мыгъо, Джэгу alo мэлъаlox, ей.

Ситыжьын къамэр, а марджэ мыгъо, Зэпэлыдыжьри, ей, Зэпэлыдыжьрэр, а марджэ мыгъо, Сидэхэ цІыкІури, ей.

УинэкІушъхьитІур, а марджэ мыгъо, УинэкІушъхьэ къытехьэ, ей, УинэкІушъхьэ мыІэрысэр, а марджэ мыгъо, Сыгум къынэсыри, ей.

тызэхэкіыжьы

ГущыІэхэр — Хьакъунэ З.

Орэдышъор — Гъонэжьыкъо А.

Тызэхэкlыжьы, тызэхэкlыжьы, Ау тишlулъэгъу тыгу икlыжьырэп. Хэта тазфагу къытшlудэхьагъэр, Гугъэпlэ lэшlур тшlозылъэхъагъэр?

Жъыу:

Тиунэгъуакіи мэхьаулые, Адэ къысаіуи сэ сыуилыя? Оры сишъэфхэм ахэзгъэплъагъэр, Гугъэ-гупшысэр сшіозылъэхъагъэр.

Хьарам гощыкlэу насыпы бзыгъэр Хэта шlулъэгъум гозыгъэзыгъэр? Сыд пай пшъэшъэгъумэ сэ сахэкlуакlэу Сыщымысыгъа сыгуи бэу пlyaklэ.

Жъыу:

МэкІуатэ чэщыр, мэкІуатэ игъом, Хэта щыгъуазэр титІо тшІоигъом? Сыфай сапашъхьэ ренэу уитынэу, Усымылъэгъумэ сэркІэ бэу къины.

АЗЭМЭТ

ГущыІэхэр — МэщбэшІэ И.

Орэдышъор — Гъонэжьыкъо А.

Сирэхьати чІэсынагъ, Сыпфэзэщэу сэ сыхэт. Уинэплъэгъуи сыкъесагъ, СишІулъэгъоу Азэмэт.

Жъыу:

Азэмэт, Азэмэт, Тиурамкіз укъырэкіу, Азэмэт, Азэмэт, Уилъэмакъи сэ къысэіу.

Чэщ мэзагьом сыкъыхаплъ, Жъогьо закъоу укъыхэпс. ТиІэгушхо зэ къыдаплъ, Дэплъэгьощтыр уитыгъэпс.

Жъыу:

Тэ уежьагъа, синэфыпс, Пшъэшъэ унэм сэ симыкі. Уизыіуплъэ сыкіэхъопс, Уинасыпи ублэмыкі.

3APA

ГүщыІэхэр — ЕмтІылъ Н.

Орэдышъор — Гъонэжьыкъо А.

Гъатхэм инэфылъы узэлъекlушъ, Умыукlытэу къысэплъ, Зара, Зара Шlулъэгъум ытамэ зегъэушъомбгъу, си Зар Тигухэлъхэр зэтэгъаlу тэ. Къэгъэзэжьба, Зара, къэгъэзэжьба, Сыкъэлъэгъуба, Зара, сыкъэлъэгъуба, Уинэплъэгъу симытми сыкъэлъэгъу, си Зар, Насып жъуагъор умгъэкlyас о.

Жъыу:

Тыгъэу къепсрэм инэбзыйхэм Тагъэфабэрэп, Зара, Зара ШІулъэгъу ІэшІоу къыпфэсшІыгъэр Псыхъо чъэрым хелъэсэжьы. Уадэжь сыкъэмыкІомэ сэ Урам шъуамбгъор нэкІым фэд, Зара. Пхъэзэкъо лъэмыджыжъэу ащ СырыкІонэу сыфэмый сэ.

Къалэм о удэсми къуаджэм къаплъи, Зэlyкlaпlэу тиlагъэр къэшlэжьба Шlэныгъэу узэрыгъуазэрэм, си Зар, Типсынэкlэчъ хэмгъэкlyакl о.

} 2 раза

Жъыу.

Пшъэшъэ гохьхэр къалэм щызэблэкlых, Дэхэ закlэх, уяхъопсэнэу зашlы. Ахэм сяплъышъ сыпфэзэщы сэ, си Зар, Сишlулъэгъуи сэ къыстекlо.

Жъыу.

ТЯНЭХЭР

Гущы/эхэри орэдышъори зиер Ліыхэсэ М.

Ным игонахь тыхэмыкізу, Гъашіэр къэтэхьы.
Ным инэплъэгъу
Гъэмэфэ тыгъэу хьалэл.
Лажьэ ямыізу
Ныхэр тэщ пае мэпщынэх.
Тэ тилыуз ялыузэу
Уахътэр рахын.

Жъыу:

Тянэхэр, тянэхэр, тинэнэ гупсэхэр, Гупсэф шъуимы!эу
Гъаш!эр къэшъохь.
Тянэхэр, тянэхэр, тинэнэ к!асэхэр, Лъфыгъэ насыпым
Шъукъык!эхъопс.
Тянэхэр, тянэхэр, тинэнэ !эш!ухэр, Ш!угъэм илъагъо
Къытфыхэшъухыгъ.
Тянэхэр, тянэхэр, тинэнэ гупсэхэр, Псэ закъоу шъуи!эм
Тыкъыхэшъучыгъ.

Ным игупшысэ Илъэсы гъогухэр зэпечых. Тыдэ тыщыІэми, Тянэхэр гукІэ къынэсых. Сабый къытфэхъумэ, Дунэе нэфэу къащэхъу Абгъэ кІаубытэшъы, ГушІогъо нэпсыр рагъэхы.

Кушъэ орэдыми Дунэе дахэм тыхещэ. Тимэфэ огуи Тыгъэпсэу къытфегъэнэф. Нэплъэгъу фабэри Насыпэу тыгу къыщэущы, Нэфылъэ жъуагъоу, ЯІуплъэ тыкъегъэчэф.

Жъыу.

ИЗРАИЛЬ ЩЫПСЭУРЭ АДЫГЭХЭМ СИУСЭ АФЭСЭГЪЭХЬЫ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Къуекъо А.

Ощхы жъгъэим къоджэ гъунэр къеухъытэ, Огуи чІыгуи псы нэгъыфым зэлъеубыты. Хымэ чІыгоу джурт хэгъэгум щыхэхэсхэу, Сиадыгэхэр щэпсэух сигунэсхэу.

Пщэсы джэфхэр огу лъхъанчэм къыщэхьарзэх, Жьыбгъэ кlалэр кой пчэгум къытехьарзэ. Тимычlыгум чъыгы лъапсэр къыщыдэчъы, Мытхъытхъыхэу Кафыр-Камэм уахътэр блэчъы.

Жьыбгъэр къепщэ, осы цІынэр щызэрехьэ, Рейхьаныем илъэсыкІэр джы къыщехьэ. АдыгэчІым шъупэІапчъэу гъашІэр къакІо, ТышъуфэгуаІэээ тигъашІэ джаущтэу макІо.

Кавказ къушъхьэмэ ашыгухэр шъо къышъуажэх, Псы къефэххэр къышъуфэгуаlэу зэтраlажэх. Титхьэ закъо къыддеlэнба шъутщэжьынэу, Тышъуфэлъаlо къиныр хъяркlэ шъуlотэжьынэу.

Щылэ мазэр ое закіэу зэпэкіэкіы, Огуи чіыгуи псы бэрчэтым егьэшъокіы. Хымэ чіыгоу джурт хэгьэгум щыхэхэсхэу, Сиадыгэхэр щэпсэух сигунэсхэу...

АДЫГЭ ОРЭД

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Къуекъо А.

Орэд макъэм жьыбгъэ тамэу зыкъеlэт, Къушъхьэ дысхэм пщэсы фыжьэу ар ахэт. Бгъэжъы инхэм огур лъагэу къабыбахь, АдыгэчІыр къагъэгъунэу зэпаплъахь.

Хъугъэ-шІагъэу тхьапш а бзыумэ алъэгъугъ, Шъхьафитныгъэм апсэ тхьапшымэ фатыгъ. Къушъхьэ осыр нэпс гукъаом ыгъэткІугъ, Лъэпкъ гухэкІым адыгэчІыр зэлъикІугъ.

Къушъхьи, чІыгуи, хыгъэхъуни захъожьыгъ, АдыгэлІхэр хэку кІасэм икІыжьыгъ. ЗиІэтыни къушъхьэ фыжьри ежьэжьын, Ау сыдэущтэу ар хы ШІуцІэм зэпрыкІын.

Адыгэліыр, чіыгоу уянэм къыфэкіожь, Насып кіахьыр уиізу ащ о щыіотэжь. Адыгэчіырн, быны инэу зыізтыжь, Нэпс гукъао ащ нахьыбэ емгъэхыжь.

Орэд макъэм жьыбгъэ тамэу зыкъеlэт, Къушъхьэ дысхэм пщэсы фыжьэу ар ахэт. Адыгэчlым ар сыдигъуи фэшъыпкъагъ, Ащ идахэ тыди ренэу къыщиlуагъ.

БЫБЫЖЬЫРЭ БЗЫУХЭР

ГущыІэхэ р— Къуекъо А.

Орэдышъор — Хьэкlакlo А.

А сишъау, умычъый, Амэ о ухэны. Зэхэоха бзыу макъэхэу Огум къијукјхэрэр, А нына Джы сэ къэсІон. О къедэју. Чыжьэу, чыжьэу Мэбыбых бзыухэр. Хы кІыбым нэсых Ащ къыще!ыстэхых. Быбыжьырэ къолэбзыумэ сядэју къэс. Рензу нэмыкірэ макъэхэр къыслъзізс. Сыдэплъыемэ, пшэсым шэкіуатэх, Огум екіуатэх ціыфы зэхэтхэр. Мары дзэлІыхэр шымэ атесыхэу блэкІых, ЧІыгоу абгынагъэм къыфзэплъэкіых. Ахэм зэхаха чІыгу джэмакъэр, Къанэса ахэм ащ илъэlу макъэр? — Тыдэ шъуежьагъа? Къэжъугъазэба, сисабый цІыкіухэр! СычІэшъумыдзба! Сыда сыжъубгынэра, цІыфхэр?

Джы мары хыр рэхьат, Иорхэр зэрэблых. Мыжъуак!эр мэжъынчы, Чэщы мэкъамэм жьыбгъэр щэтынчы. Ау гукъэк!ыжьхэр къызыфэк!ожьрэм, Хыр къэгурымы. Иорхэр мэхъаджэу, КъыпшІошІых къаджэу

Игьыбзэ макъэ укіэдэіукімэ.

Сыда къэпІощтыр,

Сыда къэбарэу ащ тигъэшіэщтыр?

Бзыоу быбыжьрэм,

Огум ихьажьрэм

Фэгъэхьыгъэщта?

Хьаумэ къэбарыр чІэу абгынагьэм,

Къушъхьэу къэнагъэм

Ягъыбзэу хъущта?

Хым игурым зэпымыоу гум къыщегъэкІы,

Хьадэу ыхьыгъэм ыгу къинагъэ гухэкІыр.

Сыды хьэзаба ынэгу кіэкіыгьэр,

Сыд фэдиз нэпса ащ щыщы хъугъэр.

Ара шІуа хы ШІуцІэр

Лъым фэдэу зыфэщыугъэр?

Ара шіуа нэпсым фэдэу

Зыфэкъаргьор?

А сишъау, о унэпс

Нэгум тесэгъэх сэ.

Гъатхэр къызысырэм

Тикъолэбзыухэр ячІыгу

Къекlужьыщтых...

ПШЪЭШЪЭ НАГЪОР

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Къуекъо А.

Бжыхьэ пчыхьэм мэфэ нэфыр къеумэзэхы, Жьы рэхьатым чъыгы пкlашъэр релъэсэхы. Ау сыда джы охътэ гъушъэм сыгу щыощха? Нэмыкі кіалэ уригъусэу чэфэу ошха?

Пщэсы джэфхэм мэзы Іапчъэр къаухъытэ, Сигупшысэ къысэупчІы: сыд къэхъута? Ау сыдэущтэу ащ джэуапы сыфэхъуна, Мафэ къэсы сыгу къыщэхъумэ агъунэу...

2 pasa

Бжыхьэ пчыхьэм жъогьо блэрхэр ихъаринэх, Кондэ жъгъэйхэр чіыгу бэрчэтым щыбаринэх. Чъыгы тхьапэр Іэпэ дахэм щыкъэгьагьэу, Къысфэкожьы сэ сигупсэу пшъэшъэ нагьор.

СЫПФАЙ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Емыжэ Н.

Сшюшытыгьэ шіу сэльэгьоу, Сшюшытыгьэ шіу сальэгьоу, Ау, охътэ мыгьом зэрихьокіырэр бэ: Пшіэн плъэкіытэп къыпфихьытэр, Пшіэн плъэкіытэп уздихьытэр,— Шъыд, неущ къысажэрэр сэ шъыд?!

Гуаlэм хэтэу уахътэр макlо, Гуаlэм хэтэу гъашlэр мачъэ, О, о уигъашlи псыхъом фэдэу чъэт Бэ тешlагъэу сыкъыплъэхъу, Бэ тешlагъэу узгъотышъурэп,— Хьау! Зэкъоным сыгу езэгърэп, хьау!

Жъыу:

О уифабэ сэ сыфай, О уишlулъэгъу — шlулъэгъу сыфай! Сыпфай (5 р.)

Уишъыпкъагъэ сэ сыфай, Насып бгъотынэу сэ сыфай, Сыпфай (5 р.)

Ау сэгугъэ сыпІукІэнэу, Ау сэгугъэ сыгу о пштэнэу, О зышъхьэ сымлъэгъугъэу, сишІулъэгъу. Гугъэр инышъ,— сыкъыуажэ, Гугъэр инышъ,— сыщегъаІэ, Хэт? — сэІо,— шІулъэгъу сфэхъутэр, хэт?!

ЛЪЭДЭКЪЭ ЛЪАГ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Емыжэ Н.

Укъэмыплъэу, ублэкІыгъэу, Паркым фэбгъэзагъ. Лъэкъо зэнкІэ дэхэ цІыкІухэр Лъагэм есагъ. Пхъэ лъэдакъэм ыгу къысабгъэу, Пагэу зырищыгъ, ТІыркъы мэкъэ пытэ цІыкІухэр, Бэу къырищагъ.

Жъыу:

Къэгъэзэжь, лъэдэкъэ лъаг, Къэгъэзэжь, сипшъэшъэ паг. ^{2} раза

Напцэм лъагэу зиlэтыгъэу, Адыджэ удреплъэкl, Уинэплъэгъоу сlыпхыжьыгъэм, Гур еунэкl. Шъхьац тlупщыгъэр быбэтэхэу, Кlыбым итэкъуагъ, Къыплъыкlахьишъ уикlэпхынэ Жьыбгъэр къетхъуагъ.

Жъыу.

Сыутэбжьагьэу, сыгу пкlэтlагьэу, lэгум сыдэкlыгь, Сыгу шlульэгьум гьэр ышlыгьэу Гущэу сизакъу. Зи сфэшхыжьрэп, пси сешъожьрэп,— Шъыдэу себгьэзыгь! Сыкъэплъагьэшъ,— шъхьацы тlыргьоу, Кlалэ угот.

АДЫГЭ БЗЫЛЪФЫГЪ

Гущы/эхэри орэдышъори зиер Хьэк/ак/о А.

Пый кloчlэшхор хэкум зытеом, Адыгэр зыфэдэр рагъэшlагъ, Илlэблэнагъэр хъишъэм хэхьагъ, А лlыхъужъыр о къэплъфыгъ, Адыгэ бзылъфыгъ.

Адыгэм игъашіэ лъыогъэкіуатэ, Уи дэхагъэр идэхагъ. Щыіэ къэгъагъхэр пфэсэгъэшъуашэ, Зэрэдунаеу пфэсэгъэіылъы, Адыгэ бзылъфыгъ.

Лъэпкъы пстэумэ зэнэкъокъухэу Ябзылъфыгъэхэр уашъом дахьые. Сэркіз уилъэхъомбэжъые Ахэр ыуасэп, анахьы кіасэу Адыгэ бзылъфыгъ.

ЩыІэныгъэ гъогум урыкіозэ Умышіахэу цуным ухещэ. Сыгъощагъэу шіункіым сыхэтмэ Къэогъэнэфы, гур дэощае, Адыгэ бзылъфыгъ.

Псауныгъэ закіэп, цунэри къэсы, Си чэзыу къэсмэ — сырэхьат: Сыд фэдизы ціыф къысфекіоліагъэми Оры шъыпкъэу сызыгъэежьыщтыр, Адыгэ бзылъфыгъ.

СИ ХРУКІЭ

Гущы/эхэри орэдышъори зиер Хьэк/ак/о А.

«Адыгабзэр сыда къызхэкІыгъэр?» СихьакІэ упчІэр къыситыгъ. «ХьакІэр, адыгабзэм укІэдэІукІмэ, Сыд о къыпшІошІырэр?» — сеупчІыжьыгъ.

Шыблэр мэгъуагъо, Жьыбгъэр мэшъуе, Псыхъор мэшкушко, Мэзыр мэlушъашъэ. Джары адыгабзэр къызыхэкlыгъэр, тихьакlэ.

«Адыгэ къашъор сыд къызхэкІыгъэр?» ЕтІуани ар къысэупчІыгъ. «Ти къашъомэ укъяплъы зыхъукІэ Сыдэу къыпщыхъурэ?» сеупчІыжьыгъ.

Шыр мэхьапкіэ, Аслъанэр малъэ, Бгъэжъыр жьым есы, Бланэр мэбыбы. Джары тикъашъохэр къызыхэкіыгъэр, тихьакіэ.

«Ліыхъужъ ціэрыіоу хэта щыіагьэр?» Хьакіэ ржыри къысэупчіыгь. «Адыгэ пшысэжъмэ защыгьэгъуази, Джары джэуапыр», ащ сэ есіожьыгь.

Хъырцыжъыкьо Алэ, Алджэрыекъо Кущыкупщ, Щырыхъукъо Тыгъужъ, Тыгъужъыкъо Къызбэч, Занэкъо Къарбэтыр, Быракъоу ЛъэпшъыхьакІ, Хьатэжъыкъо Іащэ, ЩэрэлІыкъо Мыхьамэт.

«Адыгэ пшъашъэхэр сыдым фэдэха?» СихьакІэ сыригъэзыгъ. «Дунаем сыда анахь пшІодахэр?» Ащ сэ улчІэ естыжьыгъ.

Чэщы мэзагъор, Къэлыдрэ жъуагъор, Ощхы ужы хьаор, Бзыу орэдыр, Тыгъэ нэбзыир, Гъэтхэ къэгъагъэр, Осэпсы къаргъор, Шъоупсы ІэшІур.

ЦІЭМЭЗКЪАЛ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер ХьэкІакІо А.

Сятэжьы псаузэ сеупчыгьагь зэгорэм сэ ащ, Къушъхьэмэ такъыч!афыным ыпэ здэщы!агъэр тич!ыгужъыр. Нэпсхэр къыск!ифызэ къысфи!отагь ащ тикъэбарыр, Ц!эмэз къалэу къыч!эк!ыгъ тил!акъом и хэкужъыр.

Жъыу:
А си ЦІэмэзыкъал,
Хы Іушъом о уІус,
А си ЦІэмэзыкъал,
Сэ ренэу сыуигъус,
О си ЦІэмэзыкъал,
Сятэжъмэ ячІыналъ,
Си ЦІэмэзыжъ къал

Уалъэныкъо сэ сыкъаплъэ.

Мэркіотхы Іуашъхьэм сыдэчъэени сэ, Ныдэлъфы жьыбгъэм сынэгу фисхыни сэ, Хъулъышхо шхъуантіэм сіэ фэсщэини, Къухьэу къыдахьэрэм адыгэ шіуфэс есхыни.

Жъыу.

СИ УАХЪТЭ КЪЭСЫГЪ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер ХьэкІакІо А.

Дышъэ мыгъом ціыфыхэр зеушхъуахьым, Джэгъогъуныгъэр ахэм къахэхьагъ. Гукъэбзэныгъэм гонахьыр текіо зэхъум Зижъуагъо дэкіоягъэр сэ къэсшіагъ. Заушъэфыжьэу кіочіэшху а сэрэджэжъхэр, Щэч хэлъэп — непэ язэман, Пщылі афэрэхъу мамунэу зиатэжъхэр, Сэ сымыхъункіэ — мы Уашъор сикъан!

Сыадыгэу, хэкум сырикъомэ Амал сиlэфэ лъэпкъым сыфэлэжьэн, сыфэбэнэнба. Гущыlэр сэты, ар имыкъумэ, Сипхъэпщынэжъыр адыгабээкlэ къэзгъэгущыlэнба.

Жъыу:

Си уахътэр къэсыгъ!
А си Тхьэ лъапі, сыолъэіу,
Лъэіоу сиіэр — къарыу къысэт.
Си уахътэр къэсыгъ!
Адыгэ лъэпкъэу, зиусхьан,
Скіуачіи, сиакъыли осэты.

Хымэ лъэпкъымэ яорэды тыдежъыузэ, Адыгагъэр тэ тшlокіодыгъах.
Зыдгъэціыкіумэ, зытымылъытэжьзэ, Непэ нэсы тыкъырамыдзах.
Лъэхъан бзаджэу, дунай зэіэхьагъэм Сыдэу ухъун о, дышъэу си Адыгэ лъэпкъ? Зэкъомытныгъэм зэ утекіодагъэу,

Джы къызнэсыгъэми ар зэхэмышlагъэу, Джары тхьамыкlагъор!

Жъыу.

Іэхъомбитфымэ бжым пытэ ашІы, Си Тхьэ закъу, адыгэр тфызэхэгъэхьажь. Ар зымыдэрэр хэгъаф джэхьнэмы машІом, Укъыткъотэу ащ тыфэгъэлажь. Сыадыгэу, хэкум сырикъомэ Амал сиІэфэ лъэпкъым сыфэлэжьэн, сыфэбэнэнба! ГущыІэр сэты, ар имыкъумэ Сипхъэпщынэжъыр адыгабээкІэ къэзгъэгущыІэнба!

Жъыу.

ти жъуагъо

Гущыі эхэри орэдышъори зиер Хьэкіакіо А.

Щытын фаеп, енэгуягьо, Къытфагъэшъошагъэу щымыlэнэу жъуагъо. Щытын фаеп, ар гъэнэфагъэ, Тэ тиунаеу тимыlэнэу лъагъо. Мэзахэм тыгъуащэрэп а жъуагъор къэшlэтыфэ, Лъэпкъыри лъэпкъзу къэнэжьы а лъагъом тытетыфэ.

Жъыу:
Къэшіэты жъуагъор,
Къэнэфы лъагьор.
Адыгэгу пхэлъмэ жъуагъом утемыплъыкі,
Къэшіэты жъуагъор,
Къэнэфы лъагъор,
Лъэпкъым игъогум утемыкі.

Зэман чыжьэхэм тэ такъыхэкіи, Ліэшіэгъу къинхэм такъыпхырыкіи, Илъэсы хьылъэхэм тызэбгырафыгъэу, Непэм тыкъэсыгъ тымыкіодыгъэу. Джыри тижъуагъо ташъхьагъэ щышіэтымэ, Тапэкіэ тылъыкіотэн тилъагъо тытетымэ.

Жъыу.

КАВКАЗСКИЙ ДУБ

Слова — Чуяко Дж.

Музыка — Гонежук А.

В любую пору летом и зимой Уж много лет на этой самой круче Кавказский дуб стоит как часовой Бессменный непреклонный и могучий.

} 2 pasa

Он так приятно шелестит листвой, Чуть тронет ветер ветви осторожно. В осенние дожди и в летний зной, Скрывая в кроне он птенцов надежно.

2 раза

Порой в долине отыскав проход, Вдруг ураган обрушится на гору. Отыщет дуб листву с него сорвет, И диким воем огласит просторы.

2 раза

И унесется буйствуя вдали, А дуб стоит спокойным великаном. Того, кто крепок силою земли, Не повалить навеки ураганом.

} 2 раза

ЧЕРКЕШЕНКА МОЯ

Слова — Нехай Р.

Музыка — Шевотлокова Э.

У черкесских девушек темные глаза У черкесских девушек броская краса В плавном танце праздничном Парами плывут Нежные черкешенки скромными слывут.

Их улыбки радость как в горах рассвет, Растопить улыбками могут даже снег. Ручейками волосы темные бегут, Наше счастье бережно по земле несут.

Есть на свете девушки, нет нежнее их, Шар земной объедешь ты, не найдешь таких. Если ты черкешенку назовешь женой, Радостью наполнится дом пустынный твой.

Припев:

Уэй, орира, черкешенка моя, Уэй, орирайдара, красивая моя. Уэй, орира, черкешенка моя, Уэй, орирайдара, любимая моя.

ТИХО МОРЕ ШУМИТ

Тихо море шумит у подножия скал, Оно мне говорит, как черкес воевал. Не беги, не кричи, знай, что смотрит на нас, Сердцем горных вершин, седовласый Кавказ.

Горы тихо стоят, кровь давно с них стекла, Эта песня назад нас с тобой унесла. Не беги, не кричи, знай, что смотрит на нас, Сердцем горных вершин, седовласый Кавказ.

Горы скажут тебе, как звенели клинки, Как бесстрашный черкес наступал на штыки. Не беги, не кричи, знай, что смотрит на нас, Сердцем горных вершин, седовласый Кавказ.

Старый гордый черкес от ран умирал, И кинжал крепко сжав, нам с тобой прошептал: Наступай и дерись, знай, что вырастил нас, Сердцем горных вершин, седовласый Кавказ.

АДЫГЭ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Къэсэю мы орэд дахэр, Зэрэдунаеу шъуедэlу. Адыгэ пстэуми зэхахэу, Зэкlэми тхьэ сышъуфелъэlу. Иордани, Шами, Тыркуем Шъосэхы си сэлам фаб Черкес лъэныкъуи, Шапсыгъи Тикъэлэ дахи Мэйкъуап.

Жъыу:

Хэта къышъозыІуагъэр Адыгэм тыкІодыжьынэу? Тилъэпкъым ичІыгу уІагъэр Тыфай тэ ыгъотыжьынэу.

Аман, Наур, Уад-сири Дамаск и Адыгэ хас Истамбул, Трабзон, Къайсыри Сэлам къышъуехы Кавказ. Зэгорэм шъукъэкlожьынэу Адыгэ хэкужъым шъо Шъо шъуинасып жъугъотыжьынэу Джары тызфаехэр тэ.

Жъыу.

Тэ тихэкужъыр джэнэтэу Дунаир егъэкlэракі. Жъогъо пшІыкІутІур пшъхьащытэу Адыгэр, Тхьэм урихьакІ. Ти Іошъхьэмафэ тимафэ Кавказыр, пшъхьэ о къэІэт. Тэ тыкІодынэу тыфитэп А псалъэм Тхьэр ишыхьат.

Жъыу.

Весь мир, услышь эту песню, Клич посвящается вам. Передаю всем черкесам Пламенный горский салам. Всем, кто рожден в Иордании, В Сирии, Турции живет Пусть эта песня адыгу Каждому в сердце войдет. Люди нашей планеты, Племя адыгское вечно. Мы никогда не исчезнем, Буду я петь бесконечно.

ЧЕРКЕС

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Сихэкужъэу си Кавказым Къыщысющтыр сиорэд Хьакюу къакюхэрэм alo Мы шъуичыгур пшысэм фэд.

} 2 раза

Жъыу:

Шъугу рихьмэ шъумыщынэу, Шъуукіытэу шъущымыт. Упчіэ шъуиіэмэ, къысэшъути Сыхьазырэу, сэ сыщыт.

Пшъашъэр — Сыдым пае пщыгъа цыер? КІалэр — Сыадыгэу, сычеркес. Пшъашъэр — Сыд уикъамэ зыфэчаныр? КІалэр — Пыйхэм апае сышъхьэшІох. Пшъашъэр — Сыда уашъом угукІэ уита? КІалэр — Шъыпкъэныгъэ сыгум илъ. Пшъашъэр — Сыда уинэплъэгъур пага? КІалэр — Синэплъэгъум лІыгъэ из.

Ти Кавказ ышъхьагъ мэшіэты, Мылы шыгур Іошъхьэмаф. Псыхъо дахэхэм заіэты, Псынэкіэчъхэр зэрэнэф.

Жъыу

Мы орэдыр зизгъэгъусэу Сыздэкlощтыр къушъхьэ мэз Сиорэдым игущы!эхэр: Хэтрэ лъэпкъи Ич! ерэс

2 раза

ЧЕРКЕС

Слова и музыка Тлячева А.

На родной земле кавказской Я играю и пою. Называют гости сказкой Всю Черкесию мою.

Припев:

Если нравится, возьмите, Не стесняйтесь ничего. Если есть вопрос, спросите, Я отвечу на него.

Девушка — Почему стоишь в черкеске? Парень — Потому что я черкес! Девушка — Отчего кинжал твой острый? Парень — Для врагов головорез. Девушка — Отчего ты сердцем в небе? Парень — Оттого, что в сердце песнь. Девушка — Почему так смотришь гордо? Парень — Потому что я черкес!

Над Кавказом гор сиянье Над Эльбрусом ледники А в долинах вод дыханье И прозрачны родники.

Припев.

Я пойду вот с этой песней В настоящий горский лес. Нету песни интересней, Если в песне есть черкес.

Припев.

ТХЬЭМ ШЪУЕГЪЭПСЭУХ, ТЯНЭХЭР

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Непэ тэ тигушІуагъу, Непэ къасІорэр хъохъу. ИлъэсыкІэм мы хъохъур Тэ тилъэпкъ къыдэрэхъу.

} 2 раза

Жъыу:

Тхьэм шъуегъэпсэух, тянэхэр, Тхьэм шъуегъэпсэух, тятэхэр. Шъуибынхэм насыпыр яlзу Адыгэ цІыфхэм, шъопсэу.

Бэрэ бэрэ шъутиlэу Орэгушхо тихэку. Акъыл хъохъухэр къыташъуloy Орэкъабзэ тынэгу.

2 раза

Жъыу.

Дунай дахэр мамырэу, Тиадыгэм зы шъухъу. Орэкlод жъалымыгъэр Тэтилъэпкъыр псауфэ.

} 2 раза

Жъыу.

МАРДЖ

Гущы/эхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

СикІасэу Адыгэ хэку
Ти Адыгэ хэгъэгу
Ижъ ижъыкІэ щыІ зы хабзэ,
Уадыгэмэ пцІэр гъэшъыпкъэжь

Жъыу:

Ей, адыгэр, марджы хъужьын Орайда, орайда, ойра Е тылІын, е тылІэжьын.

Бэ унэгу чlэкlыгъ, Къини дахи плъэгъугъ. Шыкlэпщынэр чыжьэу мэжъыу, Ти Кавказыр ащ къыдежъыу.

Сэлам гуапэр шъосэхы, Сихэкужъ зэхерэх. О адыг, укъимыкlот, Уинасыпыр ори къэгъот.

Жъыу.

РИХЬАНИЯ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Кавказ къикІыгъэу Къыблэм Іыстыгъэу Адыгэ чылагъо щыс. ЫмыгъэкІодэу иадыгагъэ, Хабзэ, адыгэ намыс.

Жъыу:

Рихьания! Адыгэ, адыгэ кой Уипшъашъэ дахэ, уикlалэ бланэ Орайдэ, райдэ, уей.

Хэкужъым ижь чылэм къынэсы, Хэти илъэпкъ шlодах. Жъуагъо пшlыкlутlур тибыракъ къыщепсы, Ащ изы жъуагъоу абдзах.

Жъыу.

Ливан хьэсэтхым иlуашъхьэ лъагэ Израиль хэку бэрэчэт, Тэтихэкужъыр тэркlэ нахь дах, Кавказыр дунай джэнэт.

Жъыу.

ЖЪОГЪО ПШІЫКІУТІУ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Тихэкужъэу ти Кавказ Тхьэм адыгэм къыритыгъ. Тиадыг, о зыкъэш!эжь Шъуич!ыналъэ къэжъугъэзэжь.

Жъыу:

Адыгэ быракъыр — шъхьафитыныгъ, Дунэе адыгэм о уритыгъ. Адыгэ быракъыр, бгъэжъхэм яуардэ, Зэкъош пшІыкІутІум тэ тиорайдэ.

Тэжъугъэlэты тэ тинып, Зы тыхъужьмэ тинасып. Лъэпкъ зэкъотым ыгу ины, Іуашъхьэ бгъэжъмэ тарябын.

КІЫМЭФЭ ВАЛЬС

Гущы/эхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Илъэсыкіэм осыр дахэу къес, къес, къес, Осы ціыкіухэр, осы ціыкіухэр Чіым шъунэс.

Жъыу:

КІымафэ кІымэфэ вальс, Ос цІыкІухэр къашъох, ей, ей. КІымафэ, кІымэфэ вальс. Къыдашъо си Адыгей.

Шъочэрэзы, осы цІыкІухэр, жьым шъухэт Жьыбгъэр къепщэ, мэкъэ дахэ Къашъом рет

Жъыу.

Зыоплъахьы, огъэшlагъо, Пшысэм фэд. Остыгъаем осыр телъэу дэхэ дэд. Кіымафэ, кіымэфэ вальс. Ос ціыкіухэр къашъох, ей, ей. Кіымафэ, кіымэфэ вальс, Къыдашъо си Адыгей.

УДЖ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Сыдэу дэгъуа гушІуагъор хъоймэ, Пщынэ макъэм цІыфхэр ыугъоймэ, Сиорэд тыдэкІи къэІу, Ащ рыгушхоу пстэури едэІу.

Жъыу.:

Пхъэкіычау, пхъэкіычым еу, Зэрэдунаеу Іэгу шъукъытфеу. Тибыракъ уцышъом ижъогъо лыдхэр, Адыгэ быным тырегъэгушхо, ей. Тызэкіыгъоу хабзэр дэтіыгъэу Пшъхьэ о Іэтыгъэу Тэ тихэкужъым, ей.

Тхьэм тыщэгугъу зы тыхъужьынэу, Лъэпкъ ипхъахьыгъэм къыгъэзэжьынэу, Удж тlурытlум пчэгум тыкщешlэ, Типщынау, къеу моу нахь лъэшэу!

Жъыу.

СИХЭКУЖЪЭУ СИ КАВКАЗ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Сихэкужъэу си Кавказ Зэужыми анахь дах. Ащ икъушъхьэу ос зытелъыр Пстэуми анахь лъаг.

Жъыу:

Сихэкужъэу сэ сигупсэу Сыгум илъыр оры Къыпфэсэlо сиорэдыр Ойда-райда, ойра.

Адыгэ псынэм икъэбзагъэ Тыдэкіи щымыі. Тэ типшъашъэхэм ядэхагъэ Зы хэгъэгуи имыі

Жъыу.

Тихэкужъым шъукъеблагъ, Хьакlэр тигушlуагъу. ЯІ тицlыфхэм адыгагъэ, Хьакlэм Тхьэр етагъ.

Жъыу.

НЫБЖЬЫКІЭ ЗЭФАКІУ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Лъачэ А.

Орайда, орайда, райда О сихэкужъэу сикlас. Орайда, орайда, райда, О си Темырэу Кавказ.

Жъыу:

Уашъом ижъуагъом фэдэу олыды, О си хэкужъэу сикlас. Къэогъэдахэ, огъэкlэракlэ, О си Темырэу Кавказ.

Жъыу.

Адыгэ кlалэ, адыгэ пшъашъэ Ныбжьыкlэ пстэум, ей. Ныбжьыкlэ зэфакlом тыкъыдешlэнэу Къэкlожь Кавказым, ей!

Жъыу:

Уашъом ижъуагъом фэдэу олыды, О си хэкужъэу сикlас. Къэогъэдахэ, огъэкlэракlэ, О си Темырэу Кавказ.

Орайда, орайда, ойра Иордани, Тыркуи, Шами Кфар-Ками, Рами, Нью-Джерси, Адыгэ пстэуми Шъосэхы сисэлам Гъэмэфэ мафэм фэдэу Фэбэшхоу Шъосэхы си сэлам Шъопсэу узынчъэу, адыгэ цІыфхэр Иордани, Тыркуи, Шами.

Жъыу.

Адыгэ кlалэ, адыгэ пшъашъэ, Ныбжьыкlэ пстэури, ей. Ныбжьыкlэ зэфакlом шъукъыдешlэнэу, Къэкlожь Кавказым, ей.

Орайда, орайда, райда, Ыпэкіэ тыкіоу, ей. Тхьэр тыгум илъэу, Тызэкіэмыкіоу, Къэкіожь Кавказым, ей.

Мыгъэ шъхьэлъапІэу амал шъуиІэжьмэ Дунай черкесхэм, ей. Черкес хэкужъыр — джэнэт тыжъынэу, КъэкІожь Кавказым, ей.

Жъыу.

Адыгэ кlалэ, адыгэ пшъашъэ. Ныбжьыкlэ пстэуми, ей. Ныбжьыкlэ зэфакlом шъукъыдешlэнэу, Къэкlожь Кавказым, ей.

БЖЫХЬЭ ШІУЛЪЭГЪУ

ГущыІэхэр — Бэрэтэрэ Хь.

Орэдышъор — КІыргъ Ю.

Загъорэ гугъэр ціыфым шіокіоды, Загъорэ тыгъэр пщэнэіурылъ. Загъорэ лъагъор къыпфэсэгъоты, Загъорэ пщагъом усшіуегъэбылъ.

Бжыхьэр къэсыгъэу, пщэсыми чъыlэу, Къыхэlэгъэна джы тигухэлъ? Шlулъэгъуныгъэу гъашlэм пфысиlэр Мыупэбжьагъэу бгъэм зэрэдэлъ.

Джыри орэдыр о къыпфэсэlо, Сиусэ пстэуми уащысэшlэжь. Гъэтхэжьы шъабэу сызыкlэдэlоу Джыри умакъэ сэ къысэджэжь.

Чыжьэу къеджыкіы, къызэхэсэхы — Синыбжьыкіэгъум ихъишъэ нэф. Сибжыхьэ пкіашъэ къырелъэсэхы, Ау идэхагъэ гур къегъэчэф.

Джыри сигугъэ сэ сшlокlодыгъэп, Уадэжь сыкъещэ джыри сигъогу: Джыри кlосагъэп сигъэшlэ тыгъэ, Шlулъэгъу закъор джыри сыбгъэгу.

поздняя любовь

Перевод Ю. Чирга

Порой с мечтою мы расстаемся, Порою солнце скрывает мгла. Ведет порою к тебе тропинка, Порою прячет туман тебя.

Осень настала, холодно стало, Красное лето уж позади. Любовь большая с юности ранней Не остывает в моей груди.

Снова пою я о тебе песню:
В каждом куплете — все о тебе.
Голос твой слышу в весеннем ветре,
С лаской зовет он меня к себе.

Голос далекой юности светлой Сказкой волшебной меня манит. А мои листья осень срывает, Но красота их дух веселит.

Не потерялась еще надежда, Моя дорога к тебе ведет. Луч моей жизни все еще светит, И в моем сердце любовь живет.

ХЪЯРДЖЭ ШЪУКЪЕБЛЭГЪЭЖЬ

ГущыІэхэри орэдышъори зиер Емыж Н.

Хымэ хэгъэгу — ар нынэпіос: Чъыіэ ыіапэхэр, чъыіэ ыбгъапэхэр. Уигъэфэбэн піоу о умыгугъу, Гугъу, ары, ары гугъу. Ау пшъхьэ къэіэт, хым къызэпрыплъ,— Уянэу хэкужъым иіаплі къыщэигъ. Шіэхба, къэкіожь, плъэ теуцожь, Бэгъожь, о, о бэгъожь.

Жъыу:

Хъярджэ, хъярджэ шъукъеблэгъэжь,— Ар зэфагъэшъы Тхьэм игопэт! Хъохъубжъэр Іэт, моу къегъэутэкІ, сикъош, Зы Тхьэм тишІыжьынэу!

Хъярджэ, хъярджэ шъукъеблэгъэжь, Тызэкъотмэ тылъэш, тыкlочlэшху! Хъохъубжъэр lэт, моу къегъзутэкl, сикъош, Зы Тхьэм тишlыжьымэ, зы тэ тыхъужьынэу.

Хыр тазыфагу, тІоу теугощ, Зэрэдунаеуи тытрагощагь. ТызэкІэхъопсызэ, тызэпэплъэжьызэ, ТшІуакІо уахътэр, макІо, макІо, макІо гъашІэр.

Ау гущэlэжъыджэ адыгэм ыlуагъ: «Куцэр теуцогъутеуцогъу». Ары! Шlэхба, къэкlожь, плъэ теуцожь, Бэгъожь о, о бэгъожь.

Жъыу.

ШЪУИУНЭ ШЪУКЪЕБЛЭГЪЭЖЬ

Орэдышъори гущы/эхэри зиер Тазэ Лъэустэнбый

Лъапсэу тиlагъэр зыми ымышl, Зыпари щымыlэжьых. Кlyaчlэу тиlагъэр тхыгъэу щымыт, Тхыдэми къыхэмыщых.

Е-ей, адыгэ тlэкlу, Шъуиунэ шъукъеблэгъэжь. Е-ей, гъуаткlо тимыкъу, Зы чlanlэ зытэжъугъэшlыжь.

Шъхьафитыныгъэр тэмэпкъым телъэу, Шъугукіэ шъузэлъэшэс. Шъхьасы имыіэу къыблэм шъупаплъэзэ, Ліэныгъэр шъо къышъухелъас.

Хы сыджы орым ышъхьагъы гуаlэу, Сабыи Іапшъэр пэшlощ. Нымэ янэпсы хычlэм щычъыгъ, Щыгъушъо мыжъоу къычlэщ.

Хы Шіуціэ ныджым ипшэхъо тхыціэ, Адыгэ къупшъхьэ къэхалъ. Шъхьафитыныгъэм шъо шъукіэнэціэу, Гъэшіэным шъуакъыпхырещ.

Лъэпкъы зэхэдзым шъуигъэунэхъугъ, Къумал кlодыкlэ шъухъугъ. Тамыгъэ закъор къышъуфэнэжьыгъ, Къэнэтlэхэсым хэжъагъ. Къэралы пстэумэ тэ тарыпхъагъ, Пхъахьыитэкъоу тэпсэу. Адыгэ тlэкlур игощыхьагъ, Сыдэуи адэ гукъау.

Хьакlэу шъукъакlомэ шъуинэрылъэгъу, Шъуижъыми тыгу афэгъу. Сыдигъуи ахэм къямыкlу мэфэгъу, Къыкlэмыхъопсхэу яхэку.

Янэку-нэпси тэ къытлъэlэс, ТІапэхэр къафэтэщэй. Шъыпкъагъэр хэткіи, шъошіэ, нэхъой, Тэрыкіэ ар апэрэй.

ГУМ ИОРЭД

Орэдышъор Тхьабысымэ Умар

Къыблэ лъэныкъом бзыоу быбыжьырэм, Зыкъегъэзэжьышъ, къэкlожьы. Адыгэ лъэпкъэу шъукъэнэжьыщтмэ, Тадэжь шъо къэжъугъэзэжь. Гум иорэд шъо къызэхэшъухи, Тадэжьы шъо къэжъугъэзэжь.

ТищыІэныгъэ шъоры зэпхыгъэр, Шъоры титыгъэр, тижъуагъор. ШъукІэхьажьынэп уахътэу блэкІыгъэм, Тышъуажэшъ, шъо къэжъугъэзэжь. Гум иорэд шъо къызэхэшъухи, Тадэжьы шъо къэжъугъэзэжь.

Гъэшіитіоп ціыфым иіэр, зы гъашіэ, Шъыпкъэуи щыіэр зэжъугъашіэ. Хэхэс щыіакіэм гъунэ зэ фэшъушіи, Хэкужъым зэ къэжъугъэзэжь. Хэкум ымакъэ шъо къызэхэшъухи, Тадэжь шъо къэжъугъэзэжь.

УтІумэ узэу цІыфымэ alo, Узымэ, ущымыІах. Зэпэзырызэу тыщышъумгъаІэу, Кавказым шъо къэжъугъэзэжь.

Гум иорэд шъо къызэхэшъухи, Тадэжьы шъо къэжъугъэзэжь. Табыумэ, зэ къэжъугъэзэжь, Кавказым шъо къэжъугъэзэжь.

ШАХЪОМ ИОРЭД

Орэдыр зиер Кубэ Щэбан

Чэщы мэзагьоу мэзэгьо чэщым, Шыхэр сэгьэхъури сэ. Шэуи сэ згьэхъурэм шыкіэу акіэсхэр, А-а-а-а-а-а
Мэльэхъу-мэхъушіэри, о-уиу.

Пчыхьэшъхьэпэ дахэу тыгъэ къохьагъум, Пчъэр къыlусэхыри сэ. Унэ нэгъуитlум сакъызыкlаплъэм, А-а-а-а-а-а
Сыгу кlэрэхъуагъэри, о-уиу.

Жьыбгъэри къепщэ, чъыгхэр мэсысых, Тхьэр къысэуагъэри сэ. СызытекІуадэрэр уишІулъэгъуныгъэшъ, А-а-а-а-а Садэжь къэкІожьыри, о-уиу.

Мыхъур Іэлъыныр Іэми пэкІоти, Тхьэр къысэтагъэри сэ. Зыбгъэчэрэзэу сиІэгу удэтэу, А-а-а-а-а-а Зысэгъэлъэгъури, о-уиу.

Дэнэ лъэпэдыр лъэкlапіэм епкіи, Тхьэр къысэтагьэри сэ. Зыбгъэчэрэзэу сиіэгу удэтэу, А-а-а-а-а-а Зысэгъэлъэгъури, о-уиу.

БЕЛАЯ ЛЕБЕДЬ

Люди как лебеди медленно в небе плывут, Белыми стаями под небесами живут. Все почему-то в ближнем и дальнем краю Ищут все белую, белую лебедь свою.

Припев:

Сколько людей в тот час коротают в пути, Чтоб в этом мире могли мы друг-друга найти. Где-то летает, где-то ищет меня, Белая лебедь, белая лебедь моя.

2 раза

Летят телеграммы, линии связи гудят, Ищут кого-то, ищут кого-то опять. Идут караваны, да самолеты летят, Белую лебедь, белую лебедь искать.

Припев.

Может, ты рядом, может быть, шаг до тебя, Или, как лебедь в небе, ты далека. Только я верю в этой истории большой, Милая лебедь, встретимся мы с тобой.

Припев.

АПЭРЭ ШІУЛЪЭГЪУР ШЪУМЫХЪОЖЬ

ГущыІэхэр — Бэрэтэрэ Хь.

Орэдышъор — КІыргъ О.

Синыбжьыкlэгъум сэ сишlулъэгьум Лъагьо гум фишlи усигъэшlагъ. Ау сэщ нэмыкlым гьатхэм уlукlи, Гъашlэм игъогу удытехьагь.

Ощ нэпэмыкіым сэри сыіукіи, Пчыкіэм имашіо бгьэм къыридзагь. Ау ныбжьыкіэгьум сшіыгъэ гукіэгьур Зы мэфэ закъуи сщымыгъупшагь.

Ащ къысхилъхьагъэу гушю хыягъэр Гъусэу джы сиюэм сэ дэсэгощ. Хэти кюлэгьум щишюэ шулъэгьум Ипсэюшугьэ ерэмыхъожь.

шъуиорэдхэр

дэтхэр

Нарт Саусэрыкъу	. З
Нарт Пэтэрэз	. 5
Нарт Іащэмэз	. 6
Сэрмаф	. 8
Истамбыл икlыжь орэд	. 9
Айдэмыркъан иорэд	11
	13
Къоджэ Бэрдыкъо Мыхьамэт	16
Мэмэт	18
Адыиф	21
Мэзыгуащ	23
Цырац	26
Си Пакъ	28
Нысэщэ орэд	31
Нысэищ орэд	
Шъэогъу	
Синан	36
Адыгэ къуаджэхэр	38
	40
У адыгов обычай такой	43
Эльбрус	45
Сикъуадж	
Чылэхэр, тыдэ шъухъугъ?	50
Шъукъеблагъ	54
Шіулъэгъур къаджэ	57
Ситхьэркъо фыжь	59
СшІэщтыгьэр сшіэрэп усимыІагьэмэ	63
Адэ сыда джы къэхъугъэр?	64
О унитly	66
Сыкъэбгани удэкІуагъ	68
Сихэку кlас	69
Умытыгьэу тыгьэу укъепсына?	71
Адыгэкъалэ фэгъэхьыгъэ орэд	
Адыгэкъалэ и гимн	
Песня об Адыгейске	
Адыгэ нэмыс	78

Си кlac	
Сыкъэшъонэу сыкъэкІуагъ	80
ТызэхэкІыжьы	81
Азэмэт	
3apa	83
Тянэхэр	
Израиль щыпсэурэ адыгэхэм сиусэ афэсэгьэхьы	85
Адыгэ орэд	
Быбыжьырэ бзыухэр	87
Пшъэшъэ нагьор	89
Сыпфай	90
Лъэдэкъэ лъаг	91
Адыгэ бзылъфыгъ	92
Си хьакіэ	
ЦІэмэзкъал	
Си уахътэр къэсыгъ	
Ти жъуагьо	
Кавка́зский дуб	
Черкешенка моя	
Тихо море шумит	
Адыгэ	
Черкес	
Тхьэм шъуегъэпсэух, тянэхэр	106
Мардж	
Рихьания	
Жъогъо пшіыкіутіу	
КІымэфэ вальс	
Удж	
Сихэкужъэу си Кавказ	
Ныбжьыкіэ ээфакіу	
Бжыхьэ шіульэгьу	
Поздняя любовь	
хъярджэ шъукъеблэгъэжь	
Шъуиунэ шъукъеблэгъэжь	
Гум иорэд	
Шахъом иорэд	
Белая лебедь	
Апэрэ шіулъэгъур шъумыхъожъ	

КОНТРОЛЬНЫЙ ЛИСТОК СРОКОВ ВОЗВРАТА

КНИГА ДОЛЖНА БЫТЬ ВОЗВРАЩЕНА НЕ ПОЗЖЕ УКАЗАННОГО РДЕСЬ СРОКА

Келуп, пред. выдач.

3 TMO T. 3.600,000 3. 3252-91

